

Memòria sobre la campanya d'excavació de l'any 1991 al Poblat Ibèric d'Alorda Park (Calafell, Baix Penedès)

Pou, Josep ; Sanmartí, Joan ; Santacana, Joan

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

TREBALLS DE CONSOLIDACIÓ

Per segon any consecutiu, es va continuar amb la consolidació de les estructures del poblat. Aquest any, només va caldre intervenir sobre les estructures excavades enguany, doncs les de campanyes anteriors van quedar enllestides l'any passat.

L'estat de conservació de les estructures a consolidar es podria considerar bo en comparació amb les que s'havien tractat l'any anterior. Això es devia, en part, a que els murs tenien una construcció de millor qualitat: eren murs més amples amb maçoneria de pedra més gran i millor aliniada; i alhora a que aquests, com que s'havien excavat durant aquesta campanya, no havien estat exposats als agents de degradació.

En vista dels bons resultats donats amb anterioritat, la metodologia de treball fou la mateixa que l'emprada l'any anterior:

El criteri utilitzat va ser el d'anivellar cada mur fins al punt més alt en què es trobava i afegir una filera més de maçoneria a modus de "filera de sacrifici" que protegia el mur, sempre respectant el màrtir de l'excavació. D'aquesta manera quedaven reforçats i les crestes i cantonades protegides, tant dels agents de degradació atmosfèrica com dels visitants furtius que es passen pel damunt.

Es va fer servir el mateix tipus de morter tradicional format per una part de calç (Hidròxid de calç) més cinc de càrrega o àrid, composta aquesta per sorra i terra garbellada del mateix jaciment al 50%. Així s'aconseguia un to més aproximat i visualment compatible amb el parament original. La pedra utilitzada fou la mateixa estreta de l'excavació.

Finalment, per evitar problemes de legibilitat, es va aplicar una cinta de morter (1 part de calç + 3 de sorra + 1/2 de Primal) colorejat amb terres que marcava la separació entre la part original i l'afegida.

Pels paviments que havien de romandre *in situ* fins a la primera campanya d'excavació es va optar per cobrir-los amb sorra neta, per tal de garantir la seva conservació.

Lourdes LÓPEZ MATA

U.E. 7077

Abans la consolidació

Um cop consolidat.

U.E. 7001

7002

U.E. 7077

U.E. 7135

7079

Generalitat de Catalunya
Departament de CULTURA

30.12.91 010469 - E

Data Num. d'entrada

Registre general

**INFORME SOBRE LA CAMPANYA D'EXCAVACIONS DE
L'ANY 1991 AL POBLAT IBÈRIC D'ALORDA PARK
(CALAFELL, BAIX Penedès)**

José POU

Joan SANMARTÍ

Joan SANTACANA

ÍNDEX

1. Introducció.....	2
2. Desenvolupament dels treballs.....	2
3. Descripció i anàlisi de les estructures constructives i les relacions estratigràfiques.....	4
4. El sondeig extra-murs (sector AK-7007).....	6
5. L'excavació dels nivells inferiors del recinte AF.....	6
6. Evolució estructural del sector de fortificació excavat.....	7
7. Interpretació arquitectònica del conjunt.....	8
8. Estudi dels materials mobles.....	9
9. La cronologia absoluta.....	13
10. El "gran edifici" dins del conjunt del poblat.....	14
11. Problemes i perspectives.....	16
Bibliografia.....	17
Índex de les figures.....	18
Inventari dels materials.....	19

1. Introducció.

Com a resultat de les campanyes d'excavació desenvolupades al poblat d'Alorda Park des de l'any 1988 s'ha documentat l'existència en aquest jaciment d'un sistema de fortificació d'una certa complexitat, que inclou una torre buida geminada (recintes Y-Z) i una torre rectangular allargada (recinte AF) (figs. 1-3). Aquestes dues estructures estaven unides per una muralla d'evolució estructural complexa, parcialment destruïda, però, per l'acció d'un forn de calç. A part d'aquestes construccions, en el decurs de la campanya de l'any 1990 fou possible estudiar també les darreres fases d'ocupació d'una sèrie de recintes adossats a la cara interna de la muralla (AE, AG, AI, AB-AC i AA) (figs. 1-3).

La campanya de l'any 1991 tenia com a objectiu fonamental investigar tot el sector nord-occidental de l'assentament, constituït per una àmplia plataforma que s'eleva per sobre de la cota de 19'5 m, fins a assolir els 20'25 m d'alçada màxima. Aquesta plataforma havia estat utilitzada com a era per a batre el blat des de mitjan segle XIX fins a la dècada dels cinquanta del nostre segle.

2. Desenvolupament dels treballs.

L'àrea estudiada en la present campanya ocupa una superfície que ultrapassa els 200 metres quadrats. Per tal de poder efectuar l'excavació d'una àrea tan extensa, es procedí al desbrossat i neteja prèvia de tot el sector, així com a un decapat dels nivells superficials utilitzant medis mecànics; aquests treballs preliminars van afectar tota la plataforma en una profunditat d'entre 30 i 40 cm.

En segon lloc, hom va decidir també d'excavar els nivells inferiors de l'interior del recinte AF -deixats intactes en la campanya de l'any 1990- fins a assolir la roca de base. Amb la realització d'aquesta tasca s'esperava obtenir elements per a la datació d'aquesta torre i del sector de muralla amb el que es relaciona.

Finalment, també va semblar oportú de realitzar un sondeig estratigràfic perpendicular a la cara externa del mur 7007, per tal de verificar si existien estructures constructives exteriors a la muralla i, a més, permetre la datació dels nivells d'enderroc d'aquesta.

Tal com s'ha fet també en les campanyes anteriors, la intervenció al jaciment s'ha finalitzat, malgrat la insuficiència pressupostària, amb la consolidació de les estructures constructives i dels paviments descoberts en el decurs dels treballs d'excavació.

Cal dir també que l'existència en aquesta zona, a l'extrem septentrional de l'àrea excavada, d'un pal de la línia telefònica, amb el seu tensor orientat vers l'interior de l'excavació, ha dificultat

els treball, i fins i tot ha fet impossible descobrir en la seva totalitat algunes de les estructures constructives, concretament els murs 7129, 7079 i 7135.

3. Descripció i anàlisi de les estructures constructives i les relacions estratigràfiques.

La major part de les estructures exhumades en la campanya de 1991 semblen estar relacionades amb un únic i gran edifici, que ocupava la pràctica totalitat del sector alt de l'assentament i que era, de fet, el causant del desnivell topogràfic de la part superior del turó (figs. 2-3). En el seu aspecte actual, aquesta edificació és el resultat d'una llarga evolució, de la que tan sols es coneixen, de moment, algunes fases -les més recents-, ja que l'excavació ha assolit només els paviments més moderns, que no han estat aixecats. La planta d'aquesta construcció s'inclou dins d'un trapezoïde irregular de 11'15 m per 11'68 m per 12'95 m per 12'50 m. L'edifici és format per murs de maçoneria fets amb blocs de tamany mitjà, emprant també tascons i relligat amb fang (U.E. 7002, 7082, 7129, 7081, 7087, 7086 i 7132) La seva amplada varia entre 1 m i 1'10 m (fig. 3)

El mur nord és constituït per la pròpia muralla que tanca el poblat i presenta en la seva part central una àmplia obertura, posteriorment cegada, de 3'90 m. de llargada i que devia formar una porta (U.E. 7129, 7128 i 7082). L'estat de conservació d'aquesta estructura és relativament bo, i presumiblement es conserva en una alçada superior a 2 m. El mur oest (U.E. 7081), fortament ensulsiat a causa del considerable pendent que hi ha vers el nord-oest, també sembla haver format part de la muralla (per bé que no es pot descartar l'aparició de sorpreses considerables en aquest sector); aquesta estructura no presenta cap obertura visible i és el seu estat de conservació és només regular. Pel que fa als murs meridionals (U.E. 7086-7087), separaven clarament aquest edifici de l'àrea habitacional del poblat (fig. 1), i cal suposar que la continuació dels treballs d'excavació revelarà l'existència d'una porta en un dels seus extrems. Per la banda de llevant, finalment, l'edifici està delimitat pels murs 7002 i 7132, el primer dels quals es conserva en bones condicions, mentre que el segon es troba en un estat ruïnós, per la qual cosa no és encara possible de dir-ne res. En resum, es tracta d'una construcció certament excepcional, tant per les seves dimensions (196 metres quadrats) com per la seva complexitat estructural i la seva entitat dins del context de les edificacions del poblat.

L'accés a l'interior d'aquesta construcció sembla haver-se efectuat per l'angle meridional, on hi ha un estret passadís (recinte AR), de més de 9 metres de llarg, que conduïa a una gran estança de planta rectangular allargada (recinte AN), de més de 32 metres quadrats de superfície.(fig. 3) Just a l'entrada d'aquest gran recinte hi havia també un petit recambró

aproximadament quadrat, format per dos murets (U.E. 7102 i 7107); a l'altre extrem hi havia un altre petit compartiment, delimitat pel mur 7130.

A l'oest del passadís AR s'obria una gran portalada, de tres metres de llum, que donava accés a un altre recinte (AQ), el qual, a la vegada, era dividit en dos per un envà (U.E. 7101). (fig. 3) Aquesta estança també és de grans dimensions, ja que ultrapassa els 18 metres quadrats. Davant de l'entrada a aquesta habitació s'ha documentat l'existència d'una base de columna, col·locada al mig del passadís AR.

Finalment, i encara més a l'oest, hi ha un altre àmbit (recinte AO), també de planta rectangular, de 28 metres quadrats de superfície. En aquest cas, l'accés es feia des del recinte AQ, a través de dos graons descendents, situats en un extrem del mur 7077 i que comunicaven amb l'estructura 7135. L'existència justament en aquest lloc d'un tensor d'un pal de la línia telefònica ha impedit d'investigar aquest element arquitectònic, del qual suposem, tanmateix, que era un contrafort del mur 7079, que divideix els recintes AN i AO, i tal vegada fou emprat com base d'una escala per tal de donar accés a les estances superiors de l'edifici.

Pel que fa a l'estratificació documentada a l'interior (figs. 4-5), cal dir que tots els recintes que s'han descrit estaven coberts per una forta capa de terra rogenca, barrejada amb pedres (recinte AN: U.E. 7084; recinte AQ: U.E. 7088; recinte AO: U.E. 7085; recinte AR: U.E. 7090). Per sota d'aquests nivells n'hi havia d'altres formats per la caiguda dels murs i els sostres. En el recinte AN, aquest nivell d'enderroc està ben representat per la U.E. 7092, que era una capa de runa de color ocre, que contenia molta calç i un gran nombre de pedres, així com restes de morter de calç, estucs de paret de calç i sorra i restes de paviments, incloent fragments d'*opus signinum*. En canvi, en el recinte AQ aquest nivell estava format per diverses capes de cendra, pedres i toves, enmig de les quals aparegué també una gran trencadissa de ceràmica. El recinte AO no presentava aquests nivells d'una forma tan clara, mentre que en el passadís AR, en canvi, l'enderroc dels sostres i les parets era potent i de característiques idèntiques a les del seu homòleg de l'àmbit AN. Cal dir encara que aquest nivell d'enderroc estava particularment ben representat a l'interior del petit recambró format pels murs 7102 i 7107 del recinte AN; en aquest punt, l'enderroc era de terra de color marró, entremig de la qual hi havia alguns *pondera* d'argila crua.

Finalment, i per sota d'aquests nivells de derrocs, hi havia els paviments dels diferents recintes. En el cas del recinte AN, es tractava d'una capa de terra argilosa, molt desigual, que cobria la pràctica totalitat de l'espai. Tenia capes de cendres i restes abundants de matèria orgànica (U.E. 7104 i 7123). En el passadís AR hi havia una pavimentació de característiques idèntiques a la que s'acaba de descriure (7109), de la qual, de fet, és la continuació, per la qual

cosa la seva individualització com unitat estratigràfica independent només és significativa afectes de registre. També en el recambró de l'habitació AR les característiques del nivell de paviment (U.E. 7126) són semblants a les que s'han descrit. Quant a l'habitació AO, tenia un paviment que havia sofert una refacció, per la qual cosa es van documentar dues unitats estratigràfiques diferents (U.E. 7099 i 7011).

El recinte AQ, finalment, mereix una descripció a part. En efecte, malgrat que hom hi ha identificat un estrat situat al mateix nivell que el paviment del passadís adjacent AR, aquest no tenia les característiques que habitualment permeten de definir els sòls. En efecte, la U.E. 7125 - que tenia al damunt diferents capes de derrocs i cendres provinents de la caiguda del mur 7135- era constituïda per un gran nombre de pedres, que formaven una mena de reomplert, entre les quals s'havien produït moltes filtracions d'aigua. A tall d'hipòtesi, hom ha cregut que podia haver estat el sòl d'un recinte descobert, al qual devia convegir el sistema de teulades d'aquesta gran construcció.

El sondeig extra-murs (sector AK-7007).

Amb la finalitat de comprovar l'existència o no de construccions extra-murs al nord-est de la muralla 7007 i per tal d'obtenir també elements de datació per a l'amortització d'aquesta, es va practicar un tall estratigràfic de 6 m. de llargada per 1m. d'amplada, perpendicular a aquest mur, just en l'angle que forma amb el mur 7060 (sector AK de la campanya de 1990). Els resultats obtinguts (fig. 5, secció f-f') van mostrar que les terres de reompliment que formen l'estrat superficial van adquirint, a mesura que hom s'allunya de la muralla, una gran potència, de fins a 80 cm., mentre que, contràriament, l'estrat d'enderroc (U.E. 7113) , que és cobert per la U.E. 1 i s'entrega al mur 7007, té un gran espessor, de més de 1 m., al costat de la muralla i va perdent potència a mesura que s'allunya d'aquesta; aquest estrat 7113 contenia grans blocs de pedra caiguda i restes de tàpia; per sota, tan sols hi havia la roca de base, de manera que aquest sondeig va permetre comprovar la inexistència de restes constructives extra-murs, almenys en aquest sector.

5. L'excavació dels nivells inferiors del recinte AF.

Aquest recinte, descobert i excavat parcialment -fins a nivell de primer paviment- en el decurs de la campanya de 1990, ha estat novament objecte d'atenció en la campanya d'enguany, en què hom ha procedit a excavar el que restava de la sedimentació interna i a delimitar-lo clarament per l'exterior.

Ja en la campanya de l'any passat s'havia excavat un potent estrat de runa, que omplia l'habitació (U.E. 7011) (fig. 6). Aquest estrat estava dipositat al damunt d'un paviment de color molt negre i d'aspecte molt orgànic (U.E. 7018). L'excavació d'aquest paviment ha posat de manifest que es tractava d'un conjunt de capes alternes de cendres i de restes òssees pertanyents a millers de petits rossegadors, sense connexió anatòmica, la qual cosa ha portat a pensar que, en les seves últimes etapes, aquest recinte podia haver estat utilitzat com a magatzem de gra o altres productes similars. Aquestes capes guanyaven potència vers la part meridional del recinte, on hi havia el màxim pendent, i, contràriament, perdien gruix vers l'extrem contrari, fins a desaparèixer en els dos terços finals d'aquest àmbit.

Per sota d'aquesta capa de pavimentació hi havia un nivell de potència també desigual (U.E. 7083), format per terra groga amb pedruscall i algunes clapes d'argila grisa a la base. Encara que en alguns punts es perdia, sembla que fou el primer nivell de reompliment de la torre AF, per bé que en la zona més meridional, la de màxim pendent, sembla que podia estar parcialment per sota de les pedres de base dels murs de l'esmentada estructura. En alguns punts del recinte, aquest estrat reposava directament sobre la roca de base, però en la major part de la seva superfície cobria un altre nivell (U.E. 7091), format per terra de color marró, el qual, en molts punts, passa clarament per sota dels murs que formen el recinte. Aquest darrer estrat, a més, tapava les restes d'altres dues parets molt arrasades, que formen angle (U.E. 7114 i 7121); aquestes dues parets havien estat bastides directament sobre la roca de base i estan situades a la part septentrional de l'espai delimitat per les parets del recinte; és evident que aquestes estructures -entre les quals es conservava encara una part del reblliment interior que regularitzava la roca (U.E. 7122)- pertanyien a una construcció anterior a la torre AF.

6. Evolució estructural del sector de fortificació excavat.

La neteja dels murs 7007, 7006 7001 i 7036, així com la delimitació de la muralla pel costat exterior i l'excavació del nivells inferiors de la torre AF, han permès de conèixer una mica millor l'evolució de les defenses del poblat.(figs. 1-3) Així, i com ja s'havia suggerit en l'informe de la campanya precedent, hom ha comprovat l'existència d'un mur llarg (U.E. 7001), que forma la cara interna de la muralla en aquest sector i que molt probablement es correspon, a l'extrem sud-oriental, amb l'estructura 6048 identificada ja en la campanya de 1989, que connecta amb la torre Y-Z. El gran mur 7001-7005, descobert en el decurs de la campanya de 1990, era doncs, en realitat, un element més complexe. En efecte, el mur 7001, que forma la seva part interna i que es correspon amb el mur 6048, continua vers el nord-oest a tota la part superior del poblat, i correspon versemblantment a la primera muralla construïda a l'assentament ibèric d'Alorda Park; és possible que les parets 7114 y 7121, descobertes en la campanya d'enguany per sota de la

torre AF, siguin, de fet, les restes d'una primera torre, relacionada amb aquesta muralla primitiva del poblat.

En un segon moment, aquesta primera muralla fou reforçada mitjançant un nou parament, que se li adossa per l'exterior, i fou dotada d'una nova torre (recinte AF), aproximadament en el mateix lloc on abans s'aixecava l'estructura formada pels murs 7114 y 7121. El mur 7005, per tant, és en realitat la paret sud-occidental de la torre rectangular AF, adossada en un moment donat al mur 7001. Fou així com la muralla adquirí la gran amplada que assoleix en aquest sector.

En una tercera fase encara es va afegir un contrafort rectangular (U.E. 7136) al mur primitiu, just en l'angle format per les estructures 7006 i 7001. Tal vegada aquest reforç fou degut a l'existència d'una gran portalada -ulteriorment cegada- en aquest sector del poblat. Fou a través d'aquest procés com la cara externa d'aquesta muralla va adquirir el perfil en cremallera que actualment el caracteritza, amb els avantatges que això suposa des del punt de vista de l'eficàcia defensiva.

7. Interpretació arquitectònica del conjunt.

El conjunt constructiu excavat enguany és, sense cap mena de dubte, un sol edifici, el més gran dels que han estat reconeguts fins al moment en tota l'àrea excavada. (figs. 1-3) La planta que es presenta en aquest informe correspon a la seva darrera etapa d'ús, just en el moment del seu abandonament i destrucció. (fig. 3) En efecte, donat que encara no ha estat aixecat l'estrat 7127, que és el darrer paviment excavat del recinte AN, poc és el que es pot dir de les fases més antigues d'aquest sector, per bé que resulta possible afirmar l'existència de murs fets amb tàpia (U.E. 7119, 7118, 7112 i 7120), que formaven un edifici que es recolzava en la cara interna de la muralla primitiva (U.E. 7001, 7082).

Durant la seva última etapa d'utilització, aquest gran edifici estava format per tres grans recintes i un corredor d'accés. L'existència d'una base de columna (U.E. 7097) enmig del corredor (AR) -la presència de la qual no sembla respondre a cap de les funcions de sosteniment de sostres pròpies d'aquests elements arquitectònics- fa versemblant pensar en l'existència d'una galeria o element similar damunt d'un espai obert o un pati. Tal vegada pugui recolzar aquesta hipòtesi el tipus de paviment del recinte AQ i la disposició dels enderroc. En tot cas, és ben segur que originàriament havia de formar part d'una estructura anterior, ara per ara desconeguda. En tot cas, des d'aquest pati, i a través d'un esglaó, era possible accedir al damunt de l'estructura 7135, la qual, segons creiem, devia ser la base d'una escala que permetia arribar als pisos superiors. El corredor d'entrada comunicava també directament amb el gran espai AN, que tal vegada fou emprat com a magatzem, estable o espai de funcions similars. El recinte AO

era accessible a través de dos esglaons descendents, que comunicaven amb la suposada caixa d'escala.

Pel que fa als pisos superiors, res no en podem dir, excepte constatar la seva existència. Cal suposar que es tractava d'unes estances molt més endreçades, a jutjar per les restes de paviments i enlluïts que han aparegut barrejades amb els nivells d'enderroc. En efecte els paviments eren de gran qualitat -fins i tot, almenys en un cas, d'autèntic *opus signinum*- i les parets havien estat arrebossades amb estucs de calç i sorra, un dels quals alternava franges negres i blanques. Per una altra part, la gran amplada -80 i 100 cm., respectivament- dels murs 7077 i 7079, que eren mitgers, indica que, sens dubte, eren destinats al sosteniment d'un o més pisos, de manera que aquesta construcció devia tenir l'aspecte d'una mena de castell, situat en l'angle mateix de la fortificació i dominant l'istme d'accés al poblat i la desembocadura del torrent de la Cobertera, que passava als seus peus. Aquesta interpretació és reforçada també per la natura dels materials arqueològics recuperats en els nivells d'enderroc, entre els quals abundaven els elements metàl·lics -tan escadussers a la resta del poblat- i les ceràmiques d'importació.

8. Estudi dels materials mobles.

La campanya de 1991, igual que les dels anys immediatament anteriors, ha lliurat una gran quantitat de materials, especialment ceràmics, que sovint formen conjunts homogenis, ben datats i amb un nombre considerable de peces aproximadament completes i susceptibles de restauració. Com en la resta de sectors de muralla -o relacionats estructuralment amb aquesta- que s'han estat excavat en aquests darrers anys, els materials recuperats corresponen a dos grans horitzons cronològics, separats per un lapse de temps molt considerable. Es tracta, per una part, d'elements datables dins del període ibèric antic, del segle VI i, sobretot, del segle V a.C. En segon lloc, s'ha recuperat un gran conjunt de materials que cal situar amb seguretat vers 200 o dins del primer quart del segle II a.C.

8. 1. Els materials del període ibèric antic.

Els elements datables dins d'aquesta primera etapa procedeixen essencialment dels nivells inferiors del recinte AF (U.E. 7018 y 7083). L'estudi d'aquests materials és especialment interessant, com sigui que no és freqüent documentar conjunts ben datats d'aquesta època.

8.1.1. Els materials d'importació.

Els elements de datació essencials són els següents:

a) Un fragment de la vora (fig. 7, núm. 1) y un fragment del fons (fig. 7, núm. 3) d'una mateixa copa d'imitació jònico-àtica de ceràmica grega d'Occident, presumiblement del tipus estudiat per B. Dedet a partir dels conjunts recuperats a Ruscino (DEDET, 1980). Aquesta identificació es basa tant en les característiques de pasta i vernís com, sobretot, en la distribució de la decoració a la superfície interna, amb una banda reservada immediatament sota el llavi i un medalló central també en reserva. La datació d'aquest tipus de peça s'ha situat entre 530 a.C. i, com a molt tard, 450 a.C. (DEDET, 1980, ps. 198-199)

b) Un fragment corresponent a la part inferior del recipient i extrem superior de la peanya d'una copa àtica de vernís negre de tipus difícilment determinable, probablement una copa del tipus C de Bloesch, o bé una *vicup* (fig. 7, núm. 2). En tot cas, la seva datació s'ha de situar indubtablement entre el darrer quart del segle VI a.C. i la primera meitat de la centúria següent, en perfecta coincidència amb la de la copa d'imitació jònico-àtica abans esmentada.

A part d'aquestes importacions, que donen una informació preciosa per a la datació de les estructures defensives del poblat, els nivells inferiors de la torre AF han lliurat també un cert nombre de ceràmiques ibèriques oxidades. Les formes representades són únicament les àmfores de boca plana, amb llavi aproximadament triangular i un gran vas amb vora molt engruixida de secció de "coll de cigne" (fig. 7, núms. 4-6). Entre les formes de ceràmica a torn reduïda només es pot esmentar un fragment de base amb peu anular petit (fig. 7, núm. 7).

Les ceràmiques a mà són certament més abundoses. Entre les formes representades, cal fer esment de les tapadores (fig. 7, núm. 11), de les urnes de perfil en "essa" (fig. 7, núm. 10; fig. 8, núm. 1), dels vasos amb vora reentrant (fig. 7, núm. 8) i dels vasos amb vora vertical (fig. 7, núm. 9). Com a elements decoratius, són representats els cordons els cordons triangulars pessigats, de poc relleu (fig. 7, núm. 10; fig. 8, núm. 1)), els cordons impresos (fig. 7, núm. 12) i les faixes d'incisions practicades directament sobre la superfície externa de la peça (fig. 7, núm. 8), a part dels pentinats. Pel que fa als acabats, hom observa sovint la pràctica d'allisar la superfície externa per sobre dels cordons i, en canvi, deixar més grollera la superfície situada per sota d'aquest element decoratiu.

8.2. Els conjunts de principi del segle II a.C.

Els conjunts d'aquesta època documentats durant la campanya de 1991 són essencialment idèntics als que es van recuperar en els anys immediatament anteriors, de manera que fóra superflu fer-ne una descripció exhaustiva. Ens limitarem, doncs, a senyalar els aspectes més interessants.

8.2.1. Les ceràmiques d'importació.

Entre les ceràmiques de vernís negre, el predomini absolut correspon a la campaniana A, de la que són representades les formes i decoracions característiques del moment, especialment els bols decorats amb una roseta al fons intern, els plats de peix i les copes forma Morel 68 o afins (fig. 8, núms. 3-5). Amb tot, hom documenta també en aquests conjunts la presència, encara significativa, de materials del Taller de Roses i, en menor quantitat, d'altres produccions datables del segle III a.C. Entre aquestes, cal fer esment d'almenys tres pàteres atribuïbles al Taller de *Nikia-Iwn*, d'un bol del Taller de les Petites Estampilles, decorat al fons intern amb quatre palmetes impreses orientades segons eixos paral·lels, així com d'alguns vasos, pertanyents a altres produccions, decorats amb rosetes o amb palmetes impreses de tipus poc corrents i que cal atribuir, amb tota evidència, a tallers occidentals "proto-campanians" (fig. 8, núm. 2). Així mateix, cal fer esment de la troballa d'un fragment de vora pertanyent a una copa forma Morel 2520 (fig. 8, núm. 7), sens dubte de producció itàlica, i versemblantment d'Itàlia central, datable amb tota probabilitat vers 200 a.C. o la primera meitat del segle II a.C. Probablement correspon també a una peça d'aquest tipus un fragment de base de petit diàmetre, amb cúpula central, trobat en nivells superficials del sector de muralla en la campanya de 1990, el qual fou erròniament interpretat com de producció púnica en l'informe corresponent. Hom ha de fer notar que, tot i ser presents a Empúries i a l'Albufereta (SANMARTÍ, 1978, 166), aquest tipus de peça és molt rar a l'extrem occident mediterrani. Finalment, cal indicar també que s'han trobat alguns rars fragments residuals de ceràmica àtica de vernís negre, entre els quals hi ha una base de copa "Cástulo" (fig. 8, núm. 9).

Pel que fa a altres produccions de ceràmiques fines d'importació, és interessant senyalar la troballa d'una copa de ceràmica pseudo-campaniana de producció ebusitana, que conserva restes d'una roseta central i de dues palmetes radials (probablement d'un total de quatre) al fons intern (fig. 8, núm. 6), i d'un gran fragment de paret d'una peça de la mateixa producció. Aquests dos vasos s'afegeixen a una tercera copa d'aquest tipus trobada en la campanya de 1990. Així mateix, val la pena fer esment de la troballa de diversos fragments que permeten reconstruir la part superior d'una gran gerra de ceràmica púnica ebusitana tipus Eb. 70 (fig. 10, núm. 1). A això cal afegir encara, com a elements procedents probablement de l'àmbit cultural púnic, alguns morters (fig. 11, núms. 6 i 7).

En relació als materials amfòrics d'importació, el predomini correspon clarament a les produccions púniques, entre les que han estat documentades els tipus PE 16, Mañá D (fig. 9, núms. 2-3) i Mañá C (fig. 9, núm. 1), per bé que també hi ha un nombre considerable d'exemplars d'àmfora greco-itàlica.

8.2.2. Les ceràmiques de producció indígena.

Les ceràmiques ibèriques a torn cuites en ambient oxidant són, com era d'esperar, el tipus predominant, amb una notable diversitat de formes i decoracions pintades, que s'inscriuen, però, dins dels repertoris documentats ja en les campanyes dels anys immediatament anteriors. Com a forma particular, tanmateix, cal esmentar un gran vas amb broc abocinat a la part superior de la peça, prop de la vora, i un segon broc, en aquest cas abocador, a la part inferior de la peça.

Pel que fa a les ceràmiques ibèriques reduïdes, tampoc presenten novetats de consideració en relació a les formes ja documentades en campanyes anteriors, però cal fer esment, almenys, d'un *guttus* d'imitació dels tipus contemporanis de vernís negre, del que s'ha pogut reconstituir el perfil complet, excepte la part superior (fig. 8, núm. 13).

Quant a les ceràmiques a mà, cal fer notar la troballa d'una gran urna de perfil "essa", quasi completa, però molt fragmentada, que es troba actualment en curs de restauració preliminar, així com de diferents vasos de formes diverses, com ara les tasses amb nansa vertical i les urnes de perfil en "essa" amb nansa horitzontal (fig. 12, núm. 6).

Així mateix, cal recordar la presència d'un bon nombre de ceràmiques a torn de pasta grollera, sobretot peces de perfil en "essa", algunes de les quals podrien ser elements d'importació.

Finalment, hom ha d'assenyalar la troballa, ja habitual, d'algunes fusaïoles (fig. 8, núms. 10-11), i també d'alguns *pondera* d'argila crua, els quals, contràriament a les peces anteriors, constitueixen una troballa excepcional, car són molt pocs els elements d'aquest tipus documentats fins al moment al poblat d'Alorda Park.

8.2.3. Els objectes metàl·lics.

La totalitat dels materials de ferro trobats en la campanya de 1991 procedeixen dels nivells datables del primer quart del segle II a.C. Entre els objectes identificables cal esmentar, a part d'alguns claus (fig. 12, núms. 3 i 5), una fíbula, una agulla, fragments de tija de secció quadrada (fig. 12, núm. 4) i una gran planxa travessada per tres reblons, trencada en tres trossos i de funció desconeguda. Pel que fa, per una altra part, als materials de bronze, hom ha de destacar la troballa d'una campaneta cònica (fig. 11, núm. 5), així com d'una anelleta amb apèndix esferoïdal (fig. 11, núm. 1), algunes baules de cadeneta (fig. 11, núm. 3), algun clau (fig. 11, núm. 2), alguns fragments de tiges de secció circular (fig. 12, núms. 1-2) i diferents anelles de més grans dimensions (fig. 11, núm. 4). L'estudi de tots aquests materials metàl·lics ha estat confiat al Sr.

Xabier Cela Espín i a la Sra. Maria Masoliver i Callado, que són també autors dels dibuixos de les peces metàl·liques que il·lustren aquest informe.

8.2.4. Epigrafia.

Només és possible esmentar un fragment de base amb peu anular, pertanyent a un vas de ceràmica ibèrica reduïda, en el fons extern del qual fou gravat el signe ibèric *ti* (fig. 8, núm. 12). Aquesta peça fou trobada en la U.E. 7085, datable vers 200 o el primer quart del segle II a.C.

8.2.5. Numismàtica.

La campanya d'enguany ha lliurat una sola moneda. Es tracta d'un bronze púnic, amb cap de cavall a l'anvers, i correspon molt possiblement a una encunyació hispano-cartaginesa. Aquesta peça ha estat entregada per a la seva neteja i estudi a la Dra. Núria Tarradell Font, professora del Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la Universitat de Barcelona.

9. La cronologia absoluta.

L'excavació dels nivells inferiors de la sedimentació interna de la torre AF permet aportar algunes precisions sobre la datació d'aquesta estructura. En efecte, els materials d'importació estudiats en l'apartat 8.1.1., que daten els primers nivells de farciment intern del recinte AF, mostren que aquest ja es trobava en funcionament en les darreries del segle VI a.C. o la primera meitat de la centúria següent. No és, doncs, excessivament agosarat pensar que la torre AF fos bastida dins del segle VI a.C. i, en tot cas, això sembla segur per a la primera fase constructiva de la muralla, representada pels murs 6048 i 7001—és a dir, la part interior de la muralla del poblat— i també, tal vegada, pels murs 7114 i 7121, que podrien ser les restes d'una primera torre, antecessora del recinte AF. Cal fer notar, per una altra part, que aquestes apreciacions cronològiques són perfectament coherents amb la datació de mitjans o tercer quart del segle V a.C. que hem proposat en informes anteriors per a la formació dels sediments que s'entreguen a la muralla i a la torre Y-Z per la cara externa.

Per una altra part, i pel que fa als nivells d'enderroc i colmatació dels diferents recintes que constitueixen el gran edifici descobert enguany, cal fer notar que la seva datació és estrictament igual a la dels nivells homòlegs corresponents a les altres construccions, excavades en campanyes anteriors, que s'adossen a la cara interna de la muralla. Això significa que la cronologia d'aquests estrats s'ha de situar en el primer quart o el primer terç del segle II a.C., i no es pot excloure una datació considerablement pròxima a 200 a.C.

Com en les campanyes anteriors, crida l'atenció l'absència de nivells datables del període que s'estén entre el darrer quart del segle V a.C. i finals del segle III a.C. En efecte, també en el sector excavat enguany els nivells datables de l'últim moment se superposen directament als estrats datables del període ibèric antic, sense cap tipus de sedimentació intermitja. Aquest fet, sorprenent, però repetidament observat en els diferents sectors excavats de la muralla, contrasta clarament amb el desenvolupament de les construccions a la plataforma baixa de l'assentament, on no es documenta cap mena de hiatus durant els segles IV i III a.C.; ben al contrari, l'activitat constructiva fou intensa durant aquestes dues centúries, i ha estat ben estudiada en la Memòria entregada a aquest Servei d'Arqueologia en el seu moment i que es troba en premsa des de fa cinc anys. Tot això porta a pensar que, durant el Període Ibèric Ple, els recintes relacionats amb la muralla van ser mantinguts nets, encara que no devien ser utilitzats per a hàbitat, la qual cosa s'adiu bé amb el fet que no s'hi ha documentat encara l'existència de cap llar de foc ben caracteritzada; en canvi, i com s'ha indicat més amunt, és ben possible que el recinte AF fos utilitzat com a magatzem de gra o altres productes comestibles. Això semblaria indicar l'absència de conflictes armats durant aquesta època, tot i que el manteniment en peu i en bon estat d'ús d'aquestes construccions també suggereix que la possibilitat que tals conflictes s'arribessin a produir era tinguda ben present. Tal vegada la inseguretat derivada de la Segona Guerra púnica va aconsellar de posar de nou funcionament el sistema defensiu, i no fou fins aleshores que es va re-ocupar tot el sector; com veurem immediatament, és possible que aquesta re-ocupació fos efectuada sota la iniciativa del poder militar romà, o bé que fos aprofitada per aquest en algun moment.

10. El "gran edifici" dins del conjunt del poblat.

Tenint en compte que l'àrea edificable total del poblat no ultrapassa els 1800 metres quadrats, l'existència d'una construcció que n'ocupa prop de 200 resulta altament significativa (fig. 1), sobretot si és té en compte el fet que aquest edifici tenia almenys un pis i que el conjunt es vincula clarament al sistema defensiu.

Podem, doncs, pensar, que el poblat presentava dues zones clarament diferenciades des del punt de vista funcional.(figs. 1-3). Per una part, hi havia una sèrie de recintes adossats a la muralla en forma aproximadament radial, els quals, tanmateix, no semblen haver tingut llars de foc, la qual cosa porta a pensar que tal vegada no eren utilitzats estrictament com a hàbitats. En relació amb aquests recintes, es documenta també l'existència d'altres dues construccions, de caràcter més marcadament defensiu, a cadascun dels extrems: d'una part, la torre Y-Z, amb el seu pati AA, i, de l'altra, el "gran edifici", semblant a un castell, constituït pels recintes AN, AO, AQ i AR. Una

segona zona era constituïda per una àrea habitacional, l'evolució de la qual, llarga i complexa, ha estat estudiada en campanyes precedents.

Pel que fa, més estrictament parlant, al gran edifici descobert en la campanya d'enguany, un fet que pot ser molt significatiu per tal d'esbrinar la seva funció és la troballa, formant part de la seva capa d'enderroc, de fragments de revestiment fet de calç i sorra, així com de paviments d'*opus signinum*. En efecte, l'amortització d'aquest material de construcció s'ha de datar del primer quart del segle II a.C., i és lògic suposar que l'edifici estava en funcionament en els darrers anys del segle III a.C. i/o els primers de la centúria següent. Ara bé, no sembla fàcil creure que aquestes tècniques de pavimentació i de revestiment de paret fossin practicades, en una data tan antiga, per la pròpia població indígena. Contràriament, tendim a pensar que la seva aplicació és deguda a la presència dels ocupants romans, segurament en ocasió de la Segona Guerra Púnica, o bé de la campanya punitiva de Cató. És a dir que, segons el nostre criteri, en aquests moments existí al poblat d'Alorda Park alguna forma de presència romana directa, potser alguna petita guarnició establerta en proximitat de Kesse per tal de vigilar la costa, prevenir la possibilitat de desembarcaments i mantenir un cert control sobre la població indígena. En recolzament d'aquesta hipòtesi cal recordar la troballa dels vasos de vernís negre forma Morel 2520, és a dir, productes de la Itàlia central, que no van conèixer una autèntica difusió comercial, segons mostra l'escassetat d'exemplars trobats a Occident; tal vegada no sigui excessivament agosarat pensar que aquestes peces fossin possessions personals de militars romans. En tot cas, i donada la migradesa de l'espai disponible en la plataforma on està situat l'assentament ibèric, semblaria versemblant suposar que aquesta guarnició, en cas d'haver existit, hagués ocupat el turó que s'aixeca immediatament al nord, on, malgrat la presència de l'urbanització de Bellavista, ha estat possible recollir encara alguns materials antics. Finalment, la possibilitat que el lloc tingués en aquests moments una certa importància en els contactes amb l'exterior també vé suggerida pel fet que s'han trobat varies bases de campaniana A decorades exactament amb rosetes idèntiques, fins i tot amb el mateix desgast del punxó amb què eren impreses, les quals segurament formaven part d'un mateix carregament.

En tot cas, el que sembla evident és que des del segle VI a.C. el lloc fou la seu del més important -encara que petit, en termes absoluts- dels assentaments ibèrics de la zona, i que vers la fi del segle III a.C. i inicis de centúria següent hi hagué una presència directa dels romans. La ràpida decadència del poblat a partir d'aquest moment s'ha d'explicar versemblantment l'actuació de les tropes de Cató el Vell, car els objectius prioritari de la campanya punitiva devien ser, precisament, aquests centres de poder, real o simbòlic.

11. Problemes i perspectives.

Després de la campanya de 1991, són ja conegudes aproximadament dues tercers parts del jaciment, almenys en l'aspecte que tenia en la seva última etapa d'existència. Restava encara per excavar una àrea central d'uns 200 metres quadrats, en la que, com ja s'ha observat en campanyes anteriors, hi ha poques possibilitats de localitzar estructures constructives, ja que la roca aflora en diferents punts, i fins i tot és possible pensar que es podia tractar d'un espai obert, a manera de gran plaça central. En canvi, a la part sud-occidental de jaciment resten encara altres 200 metres quadrats per excavar, en aquest cas, sens dubte, amb una gran potència estratigràfica; és virtualment segur, per una altra part, que en aquesta àrea es conserven restes importants de la muralla que tancava l'assentament per aquesta banda; entre aquesta i el nucli central habitat de la plataforma baixa discorria un carrer, de qual només coneixem, de moment, un dels extrems.

Les investigacions futures s'hauran de centrar, primerament, en aquestes dues àrees, per tal de completar la planta del poblat en les últimes etapes de la seva existència. Una vegada assolit aquest primer objectiu, caldrà treballar en el coneixement de les fases més antigues. En aquest sentit, cal fer notar que, al ritme actual d'inversions en aquest jaciment, no serà possible iniciar l'excavació dels paviments descoberts en les dues darreres campanyes fins l'any 1994. És per aquesta raó que, com en anys anteriors, s'ha procedit a la consolidació de les parets i paviments, i a omplir una part dels recintes excavats amb una capa de sorra que en retardi el deteriorament tant com sigui possible.

Per una altra part, caldrà també considerar seriosament la necessitat de prospectar i d'excavar tot el sector situat davant de la muralla, al nord-est d'aquesta, per tal de comprovar si hi existien altres estructures de fortificació -la qual cosa és perfectament plausible- o agençaments defensius d'altres tipus, com ara camps frisis, fossats, *proteichismata*, etc. Així mateix, no es pot excloure en el futur l'extensió dels treballs d'excavació als turons situats al nord del poblat, a l'altra banda de la carretera, on tal vegada es podria arribar a documentar, en les zones no afectades per les urbanitzacions, l'existència d'altres construccions relacionades amb guarnicions militars romanes.

Barcelona, desembre de 1991

José POU

Joan SANMARTÍ

Joan SANTACANA

BIBLIOGRAFIA.

BARRUOL, 1980: *Ruscino, Château-Roussillon, Perpignan (Pyrénées-Orientales), I. Etat des Travaux et Recherches en 1975*, Paris.

DEDET, B., 1980: "Coupes d'imitation ionio-attique à Ruscino", a BARRUOL, 1980, ps 197-204.

MOREL, J.P.: *La céramique campanienne, I. Les Formes*, Roma, 1981.

SANMARTÍ, E.: *La cerámica campaniense de Emporion y Rhode*, Barcelona, 1978.

SPARKES, B.A. i TALCOTT, L.: *Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th centuries B.C., The Athenian Agora, XII*, Princeton, 1970.

ÍNDIX DE LES FIGURES

1. Topografia del turó de les Toixoneres i àrees adjacents, amb ubicació de les estructures del poblat.
2. Planta general del poblat. S'indiquen en línia negra plena les estructures defensives i relacionades amb aquestes excavades des de l'any 1988.
3. Planta de les estructures defensives excavades des de l'any 1988.
4. Secció general nord-oest/sud-est (X-X') del sector de fortificacions.
5. Seccions nord-est/sud-oest dels recintes del gran edifici excavat l'any 1991 (a-a' i b-b') i del sondatge a l'exterior del recinte AF (c-c')
6. Seccions transversal (d-d') i longitudinal (c-c') del recinte AF.
7. Materials ceràmics dels nivells inferiors del recinte AF
8. Materials ceràmics dels nivells inferiors del recinte AF (núm. 1) i dels nivells d'enderroc dels recintes del gran edifici (núms. 2-13).
9. Àmfores púniques dels nivells d'enderroc del gran edifici.
10. Ceràmiques púniques dels nivells d'enderroc del gran edifici (núms. 1-2) i ceràmica a mà dels nivells antics formats contra la muralla pel costat exterior (núms. 3-9)
11. Objectes de bronze (núms. 1-5) i morters púnics (núms. 6-7) procedents dels nivells d'enderroc del gran edifici.
12. Objectes de bronze (núms. 1-2) i ferro (núms. 3-5) i vas de ceràmica a mà (núm. 6) dels nivells d'enderroc del gran edifici.
12. Objectes de bronze

INVENTARI DELS MATERIALS

U.E. 7000.***Àmfora púnica ebusitana.***

1 frag. de llavi tipus PE 14.

1 frag. de paret.

Ceràmica ibèrica.

1 frag. de vora girada plana

1 frag. de paret i nansa completa d'àmfora.

68 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada.

1 frag. de paret.

Ceràmica a mà.

1 frag. de paret decorada amb una faixa d'impressions.

4 frags. informes.

U.E. 7018/7083*Ceràmica àtica de vernís negre*

1 frag. de tija i part central del recipient d'una copa.

Copes occidentals d'imitació àtico-jònia

1 frag. de fons.

Ceràmica ibèrica

1 frag. de vora de secció de "coll de cigne".

1 frag. de paret i arrencada de nansa.

1 frag. de llavi d'àmfora.

72 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

23 frags. de paret.

Ceràmica ibèrica grisa

23 frags. de paret.

Ceràmica a mà

1 frag. de vora lleugerament exvasada, de perfil concau a l'exterior.

1 frag. de vora de tapadora.

1 frag. de vora vertical.

1 frag. de paret amb cordó pessigat triangular d'escàs relleu.

1 frag. de base plana.

6 frags. de la paret d'un gran vas decorat amb cordó imprès.

3 frags. de paret amb decoració pentinada.

14 frags. informes.

U.E. 7023.

Campaniana A o Taller de Nikia-Iwn.

1 frag. de peu.

Àmfora púnica ebusitana.

3 frags. informes d'una mateix peça.

Àmfora púnica centre-mediterrània.

1 frag. de paret.

Imitació d'àmfora púnica ebusitana.

1 frag. informe.

Ceràmica ibèrica.

1 frag. de base còncaua.

76 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada.

1 frag. de paret.

Ceràmica ibèrica grisa.

1 frag. de vora de secció de coll de cigne.

Ceràmica a mà.

1 frag. de vora vertical.

1 frag. de paret amb cordó imprès.

15 frags. informes.

Ceràmica a torn de producció indeterminada.

1 frag. informe.

U.E. 7076.*Campaniana A.*

1 frag. informe

Àmfora itàlica.

1 frag. de nansa

1 frag. de pivot

3 frags. informes.

Àmfora púnica centre-mediterrània.

4 frags. informes.

Imitació d'àmfora púnica ebusitana.

1 frag. informe.

Ceràmica pseudo-campaniana ebusitana.

1 frag. de vora d'un bol o pàtera.

Ceràmica ibèrica.

2 frags. de vora d'una mateixa àmfora de boca plana.

1 frag. de vora d'àmfora de boca plana.

1 frag. de vora de secció de "coll de cigne"

1 frag. de vora vertical.

3 frags. de base còncava.

1 frag. de paret amb nansa completa d'àmfora.

2 frags. de nansa d'àmfora.

1 frag. de nansa vertical amb depressió al dors.

1 frag. de nansa vertical de secció circular.

1 frag. de paret amb nansa horitzontal bifida.

1 frag. de paret i arrencada de nansa.

197 frags. informes.

Ceràmica ibèrica amb decoració pintada.

1 frag. de vora exvasada d'una gerreta.

Ceràmica ibèrica grisa.

1 frag. de vora exvasada amb llavi triangular.

2 frags. de paret, un dels quals és molt malmès.

Ceràmica a mà.

1 frag. de vora exvasada de perfil còncav a l'exterior.

1 frag. de base plana.

1 frag. de nansa vertical de secció el·líptica.

7 frags. informes.

Ceràmica a torn de pasta grollera.

2 frags. de paret.

Material de construcció.

1 frag. d'*imbrex*.

4 frags. d'*opus signinum*

16 frags. de plaques fines d'estuc blanc.

9 frags. d'estuc pintats de color gris cendrós.

2 frags. d'estuc blanc amb una franja grisa.

U.E. 7076-7077.***Àmfora coríntia.***

1 frag. informe.

Ceràmica ibèrica.

1 frag. de llavi d'àmfora de boca plana.

1 frag. de vora de pàtera.

1 frag. de base còncava.

31 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada.

2 frags. de paret.

Ceràmica a mà.

4 frags. informes.

U.E. 7083*Copes occidentals d'imitació àtico-jònia*

1 frag. de vora.

Ceràmica ibèrica

1 frag. de llavi d'àmfora.

3 frags. d'una base còncaua.

64 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

1 frag. de vora de secció de "coll de cigne".

Ceràmica ibèrica grisa

5 frags. informes.

Ceràmica a mà

2 frags. de vora vertical.

1 frag. de vora exvasada de perfil concau a l'exterior, amb cordó triangular llis decorat amb una aplicació discoïdal.

1 frag. de vora reentrant, decorada a l'exterior amb una faixa d'incisions.

1 frag. de paret amb restes de cordó imprès.

5 frags. informes.

U.E. 7084*Campaniana .*

- 1 frag. de vora i nansa forma Morel 3311.
- 1 frag. de paret i arrencada de nansa forma Morel 3311.
- 1 frag. de paret carenada, probablement forma Morel 3311.
- 1 frag. de vora d'un bol forma Lamboglia 27.
- 2 frags. de fons d'un mateix bol, segurament forma Lamboglia 27.
- 1 frag. de fons amb migades restes d'una roseta impresa.
- 1 frag. de base amb restes de dues palmetes impreses.
- 7 frags. informes.

Ceràmica de vernís negre de producció itàlica.

- 1 frag. de vora forma Morel 2520.

Àmfora púnica ebusitana.

- 1 frag. de llavi forma PE 16.
- 16 frags. informes.

Imitació d'àmfora púnica ebusitana.

- 4 frags. informes.

Àmfora púnica centre-mediterrània.

- 1 frag. de fons cònic.
- 4 frags. de peces diferents.

Àmfora itàlica.

- 1 frag. de coll i nansa completa.
- 4 frags. de coll de la peça anterior.
- 2 frags. informes.

Ceràmica púnica centre-mediterrània.

- 1 frag. de vora d'un plat-tapadora.
- 1 frag. informe.

Ceràmica ibèrica.

- 2 frags. de llavi d'una mateixa àmfora.
- 2 frags. de llavi d'una mateixa àmfora.
- 5 frags. de llavi de sengles àmfores.
- 1 frag. de llavi reentrant amb llavi triangular d'una gran cassola.
- 1 fons cònic complet, acabat en mugronet.
- 1 frag. de fons cònic d'àmfora.

- 1 frag. de base anular amb fons umbilicat.
- 1 frag. de vora reentrant quasi horitzontal.
- 1 frag. de revora de tapadora.
- 3 frags. d'una mateixa base còncava.
- 1 frag. de paret amb nansa vertical completa de secció circular, segurament d'una àmfora.
- 2 frags. de paret d'àmfora amb arrancada de nansa.
- 1 frag. de nansa vertical de secció circular.
- 1 frag. de paret amb arrancada de nansa.
- 556 frags. informes.
- 3 frags. informes amb restes de morter.

Ceràmica ibèrica pintada.

- 16 frags. de paret, segurament pertanyents a 6 o 7 peces diferents.

Ceràmica ibèrica grisa.

- 1 frag. de coll i vora d'un vas bitroncocònic.
- 2 frags. de vora i 2 frags. de coll d'un mateix vas bitroncocònic.
- 2 frags. informes.

Ceràmica a mà.

- 3 frags. de vora exvasada.
- 3 frags. de vora recta reentrant.
- 1 frag. de vora reentrant de perfil convex a l'exterior.
- 2 frags. de vora de tapadora.
- 1 agafador de tapadora.
- 1 gran frag. de base plana.
- 2 frags. de paret amb cordó digitat.
- 1 frag. de paret amb faixa d'incisions.
- 2 frags. de paret d'una mateixa peça decorada amb una faixa d'incisions i pentinat.
- 20 frags. informes.

Ceràmica a torn de pasta grollera.

- 2 frags. de vora exvasada de sengles vasos.
- 1 frag. de paret carenada.
- 2 frags. informes.

Àmfora de producció indeterminada.

- 15 frags. informes.

Ceràmica a torn de producció indeterminada.

- 1 frag. informe.

Material de construcció

1 frag. d'*imbrex*.

4 frags. informes de ceràmica amb restes de morter a la superfície interna.

1 frag. de ceràmica plana de pasta de color clar, acabada amb vora recta per dos dels costats.

11 frags. de plaques fines d'estuc blanc.

1 frag. d'estuc blanc de gruix considerable i superfície externa molt allisada, acabat amb vora en un dels extrems.

1 frag. d'estuc blanc acabat amb vora plana en un dels extrems.

12 frags. d'estuc pintat de color gris cendrós per la superfície externa.

2 frags. d'estuc blanc amb una franja grisa.

1 frag. d'*opus signinum*.

U.E. 7085*Ceràmica àtica de vernís negre*

1 frag. de vora forma Lamboglia 22.

1 frag. de vora forma Lamboglia 21.

1 frag. de nansa.

Ceràmica de vernís negre del taller de Roses o de Nikia-Iwn.

2 frags. de vora d'una mateixa pàtera forma Lamboglia 26

1 frag. de vora d'una mateixa pàtera forma Lamboglia 26.

1 frag. de vora forma Lamboglia 27.

2 frags. de base amb decoració d'estries a rodeta pertanyents a una mateixa peça.

Campaniana A.

1 frag. de base i un gran frag. de paret d'un mateix vas forma Lamboglia 33A, decorat amb una gran roseta central a la superfície interna.

1 frag. de vora forma Lamboglia 31, amb decoració pintada i incisa.

1 frag. de vora forma Lamboglia 26.

2 frags. informes.

Àmfora púnica centre-mediterrània.

5 frags. pertanyents al fons d'un exemplar forma Mañá D.

4 frags. de paret pertanyents a 3 o 4 exemplars diferents.

Àmfora púnica ebusitana.

7 frags. informes.

Imitació d'àmfora ebusitana.

1 frag. de paret amb arrencada de nansa

2 frags. de fons.

100 frags. informes.

Àmfora púnica del cercle de l'estret de Gibraltar.

1 frag. informe.

Àmfora itàlica.

1 frag. d'espatlla

2 frags. informes.

Ceràmica púnica centre-mediterrània.

1 frag. de vora exvasada.

Ceràmica ibèrica.

3 frags. de llavi d'una mateixa àmfora de boca plana.
 4 frags. de llavi de sengles àmfores de boca plana.
 2 frags. de vora exvasada pertanyents a sengles vasos.
 1 frag. de vora vertical.
 3 frags. de base còncava.
 1 frag. de nansa vertical amb depressió al dors.
 3 frags. de paret amb bucles incisos abans de la cocció.
 380 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada.

5 frags. de paret de tipus antic.
 5 frags. de paret.

Ceràmica ibèrica grisa.

1 frag. de base amb peu anular, amb el signe *ti* incís a la superfície externa.
 2 frags. informes, pertanyents a una mateixa peça
 9 frags. informes.

Ceràmica a mà.

2 frags. de vora exvasada, de perfil còncav a l'exterior, pertanyents a un mateix vas.
 1 frag. de vora exvasada de perfil còncav a l'exterior.
 4 frags. de vora vertical pertanyents a sengles vasos.
 2 frags de vora de sengles tapadores.
 1 frag. de vora d'urna, de perfil convex a l'exterior, amb cordó imprès.
 1 agafador de tapadora.
 1 frag. amb cordó incís.
 2 frags. amb mugrons, de 2 peces diferents.
 1 frag. amb restes d'una faixa d'impressions cordiformes.
 2 frags. d'una mateixa base plana.
 1 frag. de base plana.
 1 frag. de nansa vertical de secció circular.
 34 frags. informes.

Ceràmica a tornde pasta grollera.

2 frags. informes.

Material de construcció

1 frag. d'una fina placa d'estuc blanc.

U.E. 7085/7099*Campaniana A.*

1 frag. de vora forma Lamboglia 27.

Àmfora púnica ebusitana.

1 frag. informe.

Ceràmica ibèrica.

1 frag. de paret i nansa completa d'una àmfora.

1 frag. de paret i nansa d'àmfora.

28 frags. informes.

Ceràmica ibèrica grisa.

2 frags. informes d'una mateixa peça

Ceràmica a mà.

1 frag. de base.

6 frags. informes.

U.E. 7099-7111*Campaniana A.*

1 frag. informe.

Àmfora púnica ebusitana.

1 frag. de paret.

Àmfora púnica del cercle de l'estret de Gibraltar.

1 frag. informe.

Àmfora itàlica.

1 frag. de pivot.

Ceràmica púnica ebusitana.

1 frag. de vora d'un morter.

Ceràmica ibèrica.

60 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada.

1 frag. de paret de tipus antic.

Ceràmica ibèrica grisa.

1 frag. de vora i coll d'un vas bitroncocònic.

1 frag. de vora d'un vas bitroncocònic.

1 frag. de paret.

Ceràmica a mà.

6 frags. informes.

Ceràmica a torn de pasta grollera.

4 frags. informes.

U.E. 7088

Ceràmica àtica de vernís negre.

1 petit frag. informe.

Ceràmica de vernís negre del Taller de Roses.

1 frag. de vora i 1 frag. de paret d'una mateixa pàtera.

Ceràmica de vernís negre del Taller de Nikia-Iwn.

1 frag. de base amb restes d'una estampilla i d'estries a rodeta.

1 frag. de paret.

Campaniana A.

1 frag. de vora d'un bol forma Lamboglia 27

1 frag. de vora i paret d'una copa forma Morel 68.

2 frags. de fons d'un mateix plat de peix forma Lamboglia 23.

1 frag. de base amb roseta impresa.

1 frag. de peu anular.

4 frags. informes.

Ceràmica de vernís negre de producció indeterminada.

1 frag. de vora d'un bol forma Lamboglia 27.

Ceràmica pseudo-campaniana de producció ebusitana.

1 frag. de base amb restes d'una roseta central i de dues palmetes.

Àmfora púnica ebusitana.

70 frags. informes.

Imitació d'àmfora púnica ebusitana.

3 frags. de paret.

Àmfora púnica centre-mediterrània.

4 frags. de vora, 2 frags. de nansa i 87 frags. de paret d'un mateix exemplar forma Mañá D.

1 frag. d'espalla i inici de coll.

16 frags. de paret d'una mateixa peça.

2 frags. de peces diferents.

Àmfora itàlica.

1 frag. de nansa

1 frag. de paret de la transició cos-pivot.

62 frags. informes.

Ceràmica púnica ebusitana.

2 frags. de vora, paret i nansa completa d'una gran gerra forma Eb. 70.

Ceràmica ibèrica.

4 frags. d'un llavi d'àmfora.

3 frags. d'un llavi d'àmfora.

2 frags. d'un llavi d'àmfora.

5 frags. que donen el llavi complet d'una àmfora.

4 frags. d'un llavi d'àmfora (n'hi ha altres frags. a la U.E. 7093).

3 frags. d'un llavi d'àmfora (n'hi ha altres frags. a la U.E. 7093).

2 frags. d'un llavi d'àmfora.

3 frags. d'un llavi d'àmfora.

4 frags. d'un llavi d'àmfora.

1 frag. de llavi d'àmfora.

1 frag. de llavi d'àmfora.

2 frags. d'un llavi d'àmfora.

7 frags. de llavi de sengles àmfors.

1 frag. de base d'una gerreta amb peu anular (n'hi ha un altre frag. a la U.E. 7093).

2 frags. que donen la base d'una pàtera completa amb peu anular (n'hi ha 7 frags. més a la U.E. 7093, junt amb els quals s'obté el perfil complet de la peça).

1 base còncava.

11 frags. de paret amb nansa completa de secció circular.

6 frags. de paret i de nansa de secció circular.

2 frags. de nansa de secció circular.

2 frags. de nansa amb depressió al dors.

1 frag. de vora i arrencada de nansa d'una gerra amb nansa de cistella.

1 frag. de vora de *kalathos*.

2 frags. de vora de secció de "coll de cigne".

3 frags. de paret amb arrencada de nansa.

2 frags. de paret d'una àmfora que conserva restes de línies intencionades (?) pintades de negre.

3 frags. de la mateixa peça anterior.

2 frags. de paret d'àmfora que conserva restes de línies intencionades (?) pintades de negre.

1 frag. de vora de pàtera de llavi alt.

1 frag. de vora de secció de "coll de cigne".

3 frags. de vora exvasada de la mateixa peça (segurament de gerra amb nansa de cistella).

1 frag. de vora amb llavi girat amb la superfície acanalada.

1 vora exvasada.

2 frags. de fons cònic d'àmfora.

- 1 base amb peu anular.
- 1 frag. de base còncava.
- 2 frags. de base còncava.
- 4 frags. de base còncava.
- 1614 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

- 42 frags. d'una olla de boca acanalada (n'hi ha d'altres a la U.E. 7093).
- 2 frags. de vora i 4 frags. de paret d'un *kalathos* (n'hi ha d'altres a la U.E. 7093).
- 1 frag. de vora exvasada i arrencada de nansa d'una gerra.
- 1 frag. de vora de secció de coll de cigne.
- 1 frag. de vora de pàtera.
- 1 frag. de llavi de *kalathos*.
- 1 nansa horitzontal trifida.
- 2 frags. de paret d'un mateix *kalathos*.
- 2 frags. de paret i part del fons d'un mateix *kalathos*.
- 2 frags. de paret d'una mateixa gerra.
- 2 frags. de paret d'una mateixa peça.
- 5 frags. de paret.
- 2 frags. de paret i arrencada de nansa d'una mateixa peça.
- 1 frag. de paret i nansa amb restes de decoració pintada entorn de la nansa.

Ceràmica ibèrica grisa

- 1 frag. de base i 3 frags. de paret d'un bironcocònic (enganxa amb una peça de la U.E. 7093).
- 1 frag. de cassoleta amb llavi girat.
- 1 frag. de paret.
- 2 frags. informes.
- 1 frag. de nansa vertical bifida.
- 1 frag. de vora i arrencada de nansa d'un gran vas bitroncocònic.

Ceràmica a mà

- 1 frag. que dona el perfil complet d'una pàtera amb peu anular i fons umbilicat.
- 4 frags. de vora d'urna de perfil en "S".
- 1 frag. de vora d'urna de perfil en "S" amb una aplicació discoïdal.
- 1 frag. de vora i paret de perfil en "S" amb cordó incís.
- 1 frag. de vora de tapadora.
- 2 frags. de vora i paret d'una gran urna amb vora exvasada i cordó imprès (n'hi ha més frags. a la U.E. 7093).
- 3 frags. de paret amb cordó incís.

- 1 frag. de paret amb cordó imprès.
- 1 frag. de paret amb una faixa d'incisions.
- 1 frag. de base.
- 4 frags. de base plana.
- 1 agafador amb forma de "T".
- 30 frags. informes.

Ceràmica a torn de pasta grollera

- 1 frag. de vora exvasada.
- 1 frag. de vora amb llavi girat.
- 1 frag. de vora de tapadora.
- 1 frag. de base plana.
- 19 frags. informes.

Ceràmica a torn de producció indeterminada

- 1 frag. de morter (n'hi ha altres frags. a la U.E. 7093).
- 1 frag. de vora de pàtera amb vernís marró-negre-vermell a l'exterior.
- 1 frag. de vora exvasada recta amb engalba vermellosa a les dues superfícies.
- 8 frags. de paret de pasta de coloració clara, rosada al nucli i groguenca a la superfície, amb nombroses inclusions de color vermell i més rarament de color negre.
- 5 frags. de paret d'una peça de pasta molt fina de color groguenc, molt ben cuita i de superfície molt suau i fina.
- 1 nansa de pasta groguenca.
- 1 frag. informe de pasta groguenca.

Fusaioles

- 1 exemplar bitroncocònic.

U.E. 7090*Ceràmica de vernís negre del Taller de Roses*

1 frag. de vora forma 24-25 B.

3 frags. de la base d'una pàtera. Conserva restes d'una banda d'estries i una gran palmeta.

1 frag. de paret.

Campaniana A

1 frag. de vora Lamboglia 27.

4 frags. informes.

Àmfora púnica ebusitana

1 frag. de paret i arrencada de nansa.

14 frags. informes.

Àmfora púnica centre-mediterrània

1 frag. de llavi Mañá D.

1 frag. de llavi Mañá C1.

7 frags. informes.

Imitació d'àmfora ebusitana

3 frags. informes.

Àmfora massaliota

1 frag. informe.

Àmfora itàlica

4 frags. informes.

Ceràmica ibèrica

6 llavis de sengles àmfores de boca plana.

2 frags. de vora de secció de "coll de cigne".

1 frag. de vora amb llavi girat d'una gerra.

2 frags. de base amb peu anular.

1 frag. de vora i nansa quasi completa d'un vas amb nansa de cistella.

1 frag. de vora.

1 fons cònic complet.

2 frags. de fons cònic.

3 frags. de base de fons concau.

1 frag. de nansa de secció circular.

1 frag. de nansa de secció el·líptica.

1 frag. de paret i arrencada de nansa.

494 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

3 frags. de paret de tipus pàleo-ibèric.

1 frag. de vora de secció de "coll de cigne".

1 agafador de tapadora.

1 frag. de vora i paret de pàtera, amb decoració a l'interior.

1 frag. de base còncaua.

1 frag. de nansa de cinta.

16 frags. informes.

Ceràmica ibèrica grisa

1 frag. de vora girada plana.

1 frag. de fons amb peu anular.

1 frag. de paret de bicònic.

1 frag. de paret de gerreta.

2 frags. informes.

Ceràmica a mà

2 frags. que donen el perfil complet, excapte la base, d'una tassa amb nansa vertical de secció circular.

4 frags. de vora i paret d'una urna de perfil en "S" amb nansa horitzontal de secció circular.

1 frag. de vora d'urna de perfil en "S".

20 frags. que donen el perfil complet, excapte la base, d'una urna de perfil en "S" amb cordó petit imprès.

1 frag. d'una vora de tapadora.

2 frag. de paret amb cordó imprès pertanyents a sengles peces.

1 frag. de vora.

1 frag. de vora exvasada.

2 frag. de base plana pertanyents a sengles peces.

42 frags. informes.

Ceràmica a torn de pasta grollera

1 frag. de vora amb llavi girat i filet en relleu a l'exterior.

5 frags. de vora i un de paret d'una urna amb llavi girat i carena externa.

1 frag. de vora amb llavi girat.

2 frags. de paret amb filet en relleu.

5 frags. de paret.

1 frag. de base, segurament còncaua.

Material constructiu**1 frag. de morter.****2 frags. d'*opus signinum*.**

U.E. 7090-7109***Ceràmica púnica ebusitana***

1 frag. de paret.

Ceràmica itàlica

1 frag. de paret.

Ceràmica ibèrica

10 frags. que permeten la reconstitució de la part inferior d'una àmfora de boca plana.

16 frags. que permeten la reconstrucció d'un gran vas amb broc superior.

1 frag. de vora exvasada.

7 frags. informes.

Ceràmica a mà

41 frags. d'un vas amb cordó imprès (veg. 7090).

U.E. 7091***Ceràmica ibèrica***

1 frag. de paret i nansa vertical completa de secció circular, segurament d'una àmfora.

1 frag. de base còncava.

1 frag. de paret amb perforació intencional *post coctionem*.

11 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

9 frags. de la vora d'un vas amb llavi de secció de "coll de cigne".

Ceràmica a mà

1 frag. de vora vertical amb cordó imprès.

1 frag. de paret amb cordó imprès.

1 frag. de paret amb decoració pentinada.

3 frags. informes.

U.E. 7092***Ceràmica de vernís negre del Taller de Roses***

1 frag. informe.

Ceràmica del Taller de Nikia -lwn

1 frag. de base amb una estampilla i restes d'una banda d'estries.

Campaniana A

1 frag. de vora forma Lamboglia 26.

1 frag. de vora forma Lamboglia 27.

2 frags. d'una base amb restes d'una roseta impresa.

2 frags. de paret.

Ceràmica de vernís negre de producció indeterminada

1 frag. de paret amb vernís a l'exterior.

Àmfora púnica ebusitana

21 frags. pertanyents segurament a varies peces.

Àmfora púnica centre-mediterrània

8 frags. informes pertanyents probablement a 4 peces.

Àmfora massaliota

4 frags. informes.

Àmfora itàlica

2 frags. d'un mateix llavi.

1 frag. de llavi.

1 gran frag. de nansa.

1 frag. de carena i arrencada de nansa.

3 frags. de coll.

17 frags. informes.

Ceràmica púnica ebusitana

1 frag. de base amb peu anular.

Ceràmica púnica centre-mediterrània

1 frag. de tapadora amb agafador cilíndric.

1 frag. informe.

Ceràmica púnica del cercle de l'Estret de Gibraltar

1 frag. informe.

Ceràmica ibèrica

- 5 frags. de llavi d'àmfora de boca plana.
- 3 frags. de vora d'un mateix *kalathos*.
- 2 frags. de vora de secció de "coll de cigne".
- 2 frags. de vora de pàtera amb llavi reentrant.
- 2 frags. de vora de pàtera amb llavi alt.
- 2 frags. de vora probablement d'un bitroncocònic.
- 2 frags. de vora i nansa de sengles gerres amb nansa de cistella.
- 2 frags. de paret amb nansa completa de secció circular.
- 2 frags. de paret i nansa amb depressió al dors.
- 1 frag. de base amb peu anular.
- 1 frag. de base còncaua.
- 1 frag. de paret amb arrencada de nansa.
- 646 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

- 3 frags. de paret, vora i arrencada de nansa d'una olla amb boca acanalada.
- 2 frag. de vora amb boca acanalada pertanyents a sengles peces.
- 1 frag. de llavi de *kalathos*.
- 1 frag. de llavi de secció de "coll de cigne".
- 1 frag. de paret i nansa horitzontal bifida.
- 1 frag. de base còncaua.
- 1 frag. de base vertical de cinta.
- 1 frag. de paret amb nansa aplicada.
- 26 frags. informes.

Ceràmica ibèrica grisa

- 2 frags. de vora exvasada.
- 1 frag. de vora girada d'una cassoleta.
- 2 frags. de base àpoda.
- 1 base completa amb peu.
- 2 frags. de paret i nansa vertical de cinta de bitroncocònic.
- 4 frags. informes.

Ceràmica a mà

- 2 frags. d'una mateixa vora exvasada.
- 1 frag. de vora vertical.
- 1 frag. de vora recta reentrant.

1 frag. de vora de tapadora.
 3 frags. de base plana.
 2 frags. de paret amb cordó imprès.
 1 frag. de paret amb cordó incís.
 37 frags. informes.

Ceràmica a torn de pasta grollera

5 frags. de vora i 7 frags. de paret d'un mateix vas carenat amb llavi exvasat.
 1 frag. de paret amb filet en relleu.
 2 frags. informes.

Ceràmica a torn de producció indeterminada

3 frags. d'una peça de pasta molt fina de coloració clara, rosada al nucli i groguenca a la superfície, amb nombroses inclusions de color vermell i més rarament de color negre.
 6 frags. informes d'àmfora.

Fusaioles

2 exemplars.

Pondera

4 peces d'argila crua.

Material lític

1 frag. subquadrangular de pedra calcària (?).
 3 còdols.

Material de construcció

6 frags. informes de ceràmica ibèrica a torn amb restes de morter a la superfície interna, almenys dos dels quals havien estat units.
 10 frags. de morter, un dels quals és un gran frag. que va aparèixer sobre una peça de ferro.
 110 frags. de fines plaques d'estuc blanc.
 6 frags. d'estuc blanc de gruix considerable i superfície externa molt allisada, dels quals tres són informes, dos acaben pels cantons en forma de vora plana i un té una mena d'esglaó a la superfície externa.
 27 frags. d'estuc pintat de color gris cendrós.
 21 frags. d'*opus signinum*.

U.E. 7092-7104*Ceràmica de vernís negre del Taller de Roses*

1 frag. de vora forma Lamboglia 28.

1 frag. de paret d'un gran vas decorat amb falsos gallons a la superfície externa.

2 frags. de vora i part del cos d'una pàtera Lamboglia 26.

Campaniana A

1 frag. de vora i nasa completa forma Lamboglia 42.

Ceràmica de vernís negre de producció indeterminada

1 frag. de vora d'una pàtera amb decoració pintada de blanc a la superfície interna.

Ceràmica púnica ebusitana

1 frag. de base d'un morter.

Ceràmica ibèrica

1 frag. de vora i nansa de cistella.

1 frag. de vora de secció de "coll de cigne" (encaixa amb frags. del vas amb broc superior inventariat dins la U.E. 7090-7109).

1 frag. de vora exvasada, probablement d'un petit vas bicònic.

1 nansa completa.

2 frags. d'una mateixa base còncava.

2 frags. de base còncava de diferents peces.

28 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

1 gran frag. de vora i paret d'un gran bitroncocònic.

1 frag. de nansa.

1 gran frag. de vora i paret d'una cassola amb vora reentrant.

3 frags. de paret.

Ceràmica a mà

1 frag. de vora d'una pàtera.

U.E. 7092-7119***Àmfora massaliota***

1 frag. de paret.

Ceràmica ibèrica

4 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

1 frag. informe.

Material de construcció

2 petits frags. d'*opus signinum*.

U.E. 7093*Ceràmica de vernís negre del Taller de Roses*

2 frags. d'una mateixa base d'un plat de peix forma Lamboglia 23.

1 frag. de fons amb restes d'una banda d'estries.

1 llavi forma Lamboglia 23.

Campaniana A

3 bases completes forma Morel 68.

1 frag. de vora forma Morel 68.

1 frag. de nansa forma Morel 68.

10 frags. de vora forma Lamboglia 27.

2 bases completes amb roseta impresa.

4 frags. de la base d'un mateix bol.

1 frag. de peu anular.

1 frag. de vora de plat de peix forma Lamboglia 23.

1 frag. de fons amb decoració d'estries a rodeta.

10 frags. informes.

Ceràmica de vernís negre de producció indeterminada

1 base completa amb roseta impresa formada per un punt central, tres òvuls i tres cucs.

Àmfora púnica ebusitana

2 frags. de llavi d'una mateixa àmfora forma PE-16.

29 frags. informes.

Imitació d'àmfora ebusitana

4 frags. informes.

Àmfora púnica centre-mediterrània

3 frags. del llavi d'una àmfora Mañá D.

1 frag. de nansa.

1 frag. d'espalla.

86 frags. informes.

Àmfora púnica del cercle de l'Estret de Gibraltar (?)

6 frags. informes.

4 frags. informes d'una mateixa peça.

Àmfora massaliota

2 frags. informes.

Àmfora itàlica

1 frag. de llavi.

2 frags. de coll.

2 frags. de carena d'espalla.

4 frags. informes.

1 frag. de nansa.

Ceràmica púnica ebusitana

1 gran frag. de vora d'un morter.

Ceràmica pseudo-campaniana ebusitana

1 frag. de vora exvasada.

Ceràmica ibèrica

3 frags. de llavi d'una mateixa àmfora.

3 frags. de llavi d'una mateixa àmfora.

6 frags. de llavi de sengles àmfores.

2 frags. de vora de secció de "coll de cigne".

2 frags. de vora i arrencament de nansa d'una olla de boca acanalada.

1 frag. de vora i arrencament de nansa d'una olla de boca acanalada.

4 frags. de vora d'una olla amb llavi reentrant.

1 frag. de vora d'una olla amb llavi reentrant.

6 frags. de vora d'una pàtera.

1 frag. de vora d'una pàtera.

1 frag. de vora d'una olla de boca acanalada.

1 frag. de paret i base d'un vaset amb petit peu anular.

2 frags. de base d'una vaset amb petit peu anular.

1 frag. de base d'un vaset amb petit peu anular amb acanaladura a la superfície de repós.

1 frag. de base amb peu anular (junt amb 2 frags. inventariats a la U.E. 7088 formen el peu complet).

1 frag. de base amb petit peu anular.

3 frags. de peu concau d'una mateixa peça.

2 frags. de fons concau d'una mateixa peça.

2 frags. de fons concau d'una mateixa peça.

8 frags. de fons concau.

4 fons cònics d'àmfora de boca plana.

10 frags. corresponents a la part superior de fons d'àmfora de boca plana.

9 frags. de paret amb nansa de secció circular completa.

5 frags. de paret i nansa de secció circular.

2 frags. de paret i nansa de secció el·líptica.

- 1 frag. de paret i nansa amb depressió al dors.
- 1 frag. de nansa de cinta.
- 1 frag. de paret amb nansa horitzontal bífida.
- 1 frag. de paret amb nansa horitzontal de secció circular.
- 1 frag. de nansa vertical bífida.
- 5 frags. de paret amb arrencada de nansa.
- 2 frags. de paret amb filet horitzontal en relleu.
- 1 frag. de paret amb línies incises abans de la cocció formant "W".
- 1023 frags. informes.

Ceràmica ibèrica decorada

- 24 frags. de vora, la paret i les nanses d'una olla de boca acanalada. N'hi ha altres frags. a la U.E. 7088.
- 5 frags. corresponents a la base i la paret d'un *kalathos* amb decoració de costellam.
- 2 frags. de la paret i la vora d'un vas amb decoració de costellam.
- 2 frags. de la vora d'una olla amb boca acanalada decorada amb quarts de cercle concèntrics.
- 1 frag. de vora d'una gerra amb nansa de cistella, decorada amb frags. horitzontals.
- 4 frags. de base, paret i vora d'un *kalathos*, decorat amb semicercles secants.
- 3 frags. de paret i nansa d'un bicònic decorats amb quarts de cercle concèntrics.
- 1 frag. de vora d'un *kalathos* decorat amb semicercles concèntrics, i amb línies ondulades al llavi.
- 2 frags. de vora de sengles pàteres.
- 4 frags. de paret d'una mateixa peça decorada amb semicercles orientats en direccions contràries.
- 3 frags. de la part inferior de la paret d'un vas amb base còncava.
- 6 frags. de paret d'un mateix vas amb decoració de semicercles concèntrics.
- 26 frags. amb decoració de semicercles concèntrics, pertanyents segurament a diverses peces.
- 1 frag. de base còncava.
- 1 frag. de vora exvasada.
- 9 frags. de paret.

Ceràmica grisa ibèrica

- 3 frags. de vora i arrencament de la nansa d'un vas bitroncocònic.
- 1 frag. de vora i nansa d'un vas bitroncocònic.
- 3 frags. de la base d'un vas bitroncocònic.
- 1 frag. de base.
- 1 frag. de base amb mínuscul peu anular.
- 1 frag. de base amb peu anular.
- 4 frags. d'un *askos*.

- 3 frags. de paret d'un vas bitroncocònic amb un filet en relleu.
- 1 frag. de paret d'un vas bitroncocònic amb un filet en relleu.
- 1 frag. de paret d'un vas bitroncocònic amb un filer en relleu.
- 6 frags. informes.

Ceràmica a mà

- 1 agafador de tapadora.
- 1 frag. de vora i paret d'un petit vas carenat.
- 6 frags. de vora d'urna de perfil en "S".
- 1 frag. de vora vertical d'una urneta ovoïdal.
- 1 frag. de vora vertical.
- 1 frag. de vora recta lleugerament reentrant.
- 4 frags. corresponents a la vora exvasada i part de la paret d'una gran urna decorada amb cordó digitat.
- 3 frags. d'una mateixa vora exvasada amb llavi engruixit.
- 6 frags. de vora de tapadora.
- 3 frags. de paret amb mugró.
- 3 frags. de base amb fons pla.
- 1 frag. de paret amb cordó digitat.
- 1 frag. de paret amb petit agafador.
- 49 frags. informes.

Ceràmica a torn de pasta grollera

- 4 frags. de vora de llavi girat.
- 1 frag. de vora exvasada.
- 1 frag. de vora de bol amb petit llavi exvasat.
- 1 vora exvasada.
- 1 frag. de vora girada amb acanaladura per tapadora.
- 1 frag. de vora amb llavi girat i arrencada de nansa vertical amb depressió al dors.
- 3 frags. de base amb fons concau.
- 3 frags. de base plana de diferents peces.
- 1 frag. de paret de tapadora.
- 1 nansa vertical amb depressió al dors.
- 1 frag. de paret amb filet en relleu.
- 1 frag. de vora de tapadora.
- 49 frags. informes.

Ceràmica a torn de producció indeterminada

- 11 frags. que formen part d'un morter (n'hi ha un altre frag. a la U.E. 7088).

3 frags. de vora i base d'un morter.

18 frags. de paret d'una pasta molt fina de color groguenc, molt ben cuïta i de superfície molt suau i fina.

8 frags. de paret de pasta de coloració clara, rosada al nucli i groguenca a la superfície, amb nombroses inclusions de color vermell i més rarament de color negre.

1 frag. de vora vertical de pasta rugosa, de color gris, pertanyent a una gran gerra o àmfora.

Fusaioles

1 exemplar troncocònic.

Gressols

1 frag. de vora d'un exemplar de pedra sorrenca.

U.E. 7094*Ceràmica ibèrica*

1 frag. de nansa de secció circular.

1 frag. de fons cònic d'àmfora.

1 frag. de fons concau.

17 frags. informes.

Ceràmica a mà

7 frags. informes.

Material de construcció

1 frag. de ceràmica ibèrica a torn amb restes de morter a la superfície interna.

U.E. 7098***Àmfora púnica ebusitana***

2 frags. de paret.

Imitació d'àmfora ebusitana

2 frags. de paret.

Àmfora púnica centre-mediterrània

1 frag. informe.

Ceràmica ibèrica

1 frag. de base còncaua.

12 frags. informes.

Ceràmica a mà

1 frag. de vora exvasada de perfil concau a l'exterior.

1 frag. de paret amb nansa vertical de secció triangular.

3 frags. informes.

U.E. 7100*Ceràmica àtica de vernís negre*

1 frag. de base forma Lamboglia 42 (Castulo cup).

Ceràmica de vernís negre del Taller de Roses.

1 frag. de fons i 1 frag. de peu d'un plat de peix forma Lamboglia 23.

1 frag. de vora d'un plat de peix forma Lamboglia 23.

1 frag. informe.

Ceràmica del Taller de Nikia-Iwn

1 frag. de base que conserva una banda d'estries a rodeta així com una palmeta completa i restes d'una segona.

Ceràmica del Taller de les Petites Estampilles

16 frags. que donen el perfil complet d'un bol Lamboglia 27 amb 4 palmetes impreses al fons intern.

6 frags. de vora, segurament pertanyents a la peça anterior.

3 frags. informes, segurament de la mateixa peça.

Ceràmica de vernís negre de producció indeterminada

3 frags. d'un mateix fons amb decoració d'estries a rodeta.

1 frag. de fons amb una banda d'estries a rodeta sobre la qual hi ha les restes d'una estampilla.

4 frags. que donen el perfil complet d'un vas forma Lamboglia 28, decorat amb tres palmetes radials, de mala factura i mala impressió.

2 frags. de vora forma Lamboglia 27.

8 frags. informes, 4 dels quals són de la mateixa peça.

Àmfora púnica ebusitana

1 frag. de pivot.

27 frags. informes.

Imitació d'àmfora púnica ebusitana

1 frag. informe.

Àmfora púnica centre-mediterrània

1 frag. de paret amb una fina franja pintada de color vermell.

1 frag. de paret amb arrencada de nansa amb depressió longitudinal al dors.

49 frags. informes que podrien correspondre a 19 exemplars diferents.

Àmfora púnica del cercle de l'estret de Gibraltar

12 frags. pertanyents a un mateix exemplar.

5 frags. d'un mateix exemplar.

2 frags. versemblantment d'un mateix exemplar.

1 frag. informe.

1 frag. amb impronta de la implantació de la nansa.

Àmfora greco-itàlica

1 frag. de carena i arrencada de nansa.

2 frags. de carena d'una mateixa peça.

9 frags. informes.

Ceràmica púnica ebusitana

1 frag. de vora exvasada.

1 frag. de nansa completa.

6 frags. que donen el perfil complet de la base d'un gran morter.

Ceràmica púnica centre-mediterrània

1 frag. d'agafador de tapadora o plat-tapadora.

1 frag. de base plana.

Ceràmica ibèrica

10 frags. de llavi d'àmfora de boca plana.

2 pivots d'àmfora de boca plana.

1 frag. de vora de pàtera amb llavi reentrant.

1 frag. de vora exvasada d'una gerra.

1 frag. de vora d'un bitroncocònic.

1 frag. de vora exvasada.

1 frag. de vora d'un bol amb llavi reentrant.

1 agafador de botó d'una tapadora.

2 frags. d'una base amb peu anular.

1 frag. de base amb peu anular.

2 frags. d'una mateixa base amb peu anular.

2 frags. d'una mateixa base amb peu anular.

1 base completa amb peu anular.

2 bases completes amb peu anular pertanyents a sengles vasets de petit tamany.

8 frags. corresponents a la vora i la nansa completa d'una gerra amb nansa de cistella.

2 frags. pertanyents a una mateixa base amb fons concau.

2 frags. d'una mateixa base amb fons concau.

2 frags. d'una mateixa base amb fons concau.

1 frag. de base de fons concau.

9 frags. de paret amb nansa completa de secció circular pertanyents a àmfores de boca plana.

2 frags. de nansa de secció circular pertanyents a àmfores de boca plana.

1 frag. de nansa vertical amb depressió longitudinal al dors.

2 frags. de paret amb arrencada de nansa pertanyents a la mateixa peça.

733 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

1 frag. de vora amb llavi de secció de "coll de cigne".

3 frags. de la part inferior d'un *kalathos*.

1 frag. de vora de *kalathos*.

11 frags. de paret d'una mateixa peça.

3 frags. de vora d'una gerreta amb llavi exvasat.

3 frags. de vora d'un vas amb llavi exvasat.

3 frags. pertanyents a la part inferior d'un mateix *kalathos*.

1 frag. de paret amb petita nansa vertical completa.

3 frags. de paret d'un vas decorat amb costellams.

3 frags. de paret d'un mateix vas.

4 frags. de la base i la paret d'un mateix *kalathos*.

2 frags. corresponents a la base còncaua d'un mateix vas.

1 frag. de nansa horitzontal bífida.

13 frags. de paret.

Ceràmica ibèrica grisa

3 frags. corresponents a la vora i part superior de la nansa d'un mateix vas bitroncocònic.

1 frag. de paret d'un vas bitroncocònic.

1 frag. de fns de vas bitroncocònic.

Ceràmica a mà

1 frag. de vora amb llavi exvasat i agafador plàstic a la superfície externa.

2 frags. de vora lleugerament exvasada i 2 frags. de paret d'una mateixa peça decorada amb un cordó incís.

1 frag. de vora de tapadora.

1 frag. de vora vertical amb la superfície brunyida.

2 bases planes.

1 frag. de nansa de secció circular.

1 frag. de paret amb cordó imprès.

2 frags. de paret amb cordó incís.

1 frag. de paret amb faixa d'incisions.

12 frags. informes.

Ceràmica a torn de producció indeterminada

1 frag. de base àpoda lleugerament còncaua.

19 frags. informes (un d'ells amb engalba vermelloa).

Material lític

1 frag. d'allisador de pedra sorrenca.

Ceràmica a torn de pasta grollera

1 frag. de vora amb llavi acanalat per rebre tapadora.

1 frag. de vora vertical amb llavi exvasat.

2 frags. de vora vertical amb llavi girat pertanyents a unamateixa cassola.

1 frag. de llavi vertical amb llavi girat.

1 frag. de vora lleugerament reentrant amb llavi girat.

2 frags. de vora vertical d'una mateixa peça.

2 frags. de vora i paret, respectivament, d'un vas amb llavi exvasat i filet en relleu a l'exterior.

2 frags. d'una mateixa base de fons concau.

1 frag. de paret amb filet en relleu a l'exterior.

24 frags. informes.

U.E. 7105*Ceràmica de vernís negre dels tallers occidentals*

1 frag. de fons amb estries a rodeta.

Campaniana A

1 frag. de paret amb restes de decoració pintada, probablement forma Morel 68.

1 frag. de peu.

1 frag. informe.

Ceràmica de vernís negre de producció indeterminada

1 frag. de paret de gruix considerable, amb vernís exclusivament a la superfície externa.

Àmfora púnica ebusitana

5 frags. de paret.

Imitació d'àmfora ebusitana

5 frags. de paret.

Àmfora púnica centre-mediterrània

5 frags. de paret.

Àmfora púnica del cercle de l'estret de Gibraltar

1 frag. de paret.

Àmfora itàlica

1 frag. informe.

Ceràmica ibèrica

1 frag. de base amb peu anular i fons sobreelevat.

1 frag. de vora i nansa d'una gerra amb nansa de cistella.

3 frags. de base còncaua.

94 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

1 frag. de vora de *kalathos*.

9 frags. de vora i paret d'un vas amb llavi de secció de "coll de cigne".

2 frags. de paret d'una mateixa peça.

4 frags. de paret de diferents peces.

Ceràmica ibèrica grisa

1 frag. del cos d'un bitroncocònic amb mugró.

2 frags. informes.

Ceràmica a mà

1 frag. de vora vertical.

2 frags. de vores exvasades de perfil concau a l'exterior.

1 nansa.

1 gran frag. corresponent a la part superior d'una urna de vora vertical decorada amb un cordó imprès.

1 frag. de paret amb un agafador.

12 frags. informes.

Ceràmica a tom de pasta grollera

1 frag. de vora amb llavi girat.

2 frags. de paret i arrencada de nansa.

20 frags. informes.

U.E. 7106*Campaniana A*

2 frags. de vora d'un mateix bol forma Lamboglia 27.

1 frag. de vora forma Lamboglia 27.

1 frag. de fons forma Morel 68.

3 frags. informes.

Ceràmica de vernís negre de producció etrusca (?)

1 frag. de vora i nansa forma Montagna 127.

Àmfora púnica ebusitana

2 frags. de paret.

Imitació d'àmfora ebusitana

3 frags. informes.

1 frag. corresponent a la part superior d'un fons cònic.

Àmfora púnica del cercle del'estret de Gibraltar

1 frag. de paret.

Ceràmica ibèrica

1 frag. de vora exvasada.

1 frag. de vora amb llavi girat.

1 frag. de base còncaua.

1 frag. de fons cònic.

1 frag. de base amb petit peu anular.

55 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

2 frags. de vora d'una olla de boca acanalada.

2 frags. paret d'un mateix vas de grans dimensions.

1 gran fons cònic.

3 frags. de paret.

Ceràmica a mà

1 frag. de paret amb cordó imprès.

2 frags. informes.

Ceràmica a torn de pasta grollera

1 frag. de vora exvasada amb acanaladura per tapadora.

1 frag. de vora amb llavi girat.

1 frag. de vora amb llavi girat i 3 frags. de paret en relleu, pertanyents probablement a un mateix vas.

16 frags. informes.

U.E. 7108***Ceràmica de vernís negre del Taller de Roses***

1 base completa amb roseta impresa.

Campaniana A

1 frag. de paret i vora forma 23.

1 frag. de vora forma 27 C.

Àmfora púnica ebusitana

1 frag. de vora PE 14.

1 fons cònic d'àmfora.

1 frag. informe.

Imitació d'àmfora ebusitana

3 frags. informes.

Ceràmica ibèrica

2 frags. de llavi de secció de "coll de cigne" pertanyents a dues peces diferents.

1 frag. de paret i nansa completa d'àmfora.

1 frag. de fons concau.

41 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

1 agafador de tapadora.

1 frag. informe.

Ceràmica ibèric grisa

1 vora d'un vas bicònic.

1 frag. informe.

Ceràmica a mà

1 frag. de fons pla.

11 frags. informes.

Ceràmica a tom de pasta grollera

36 frags. que donen el perfil complet d'una olla amb vora girada i filet en relleu.

U.E. 7113***Ceràmica àtica de vernís negre***

1 frag. de peu.

1 frag. informe.

Campaniana A

4 frags. informes.

Ceràmica ibèrica

4 frags. de vora d'àmfora de boca plana.

2 frags. de vora de secció de "coll de cigne".

1 frag. de vora amb llavi exvasat.

1 frag. de fons cònic d'àmfora.

153 frags. informes.

Ceràmica ibèrica pintada

1 frag. de paret.

Ceràmica ibèrica grisa

1 frag. de vora girada d'una cassoleta.

1 frag. de vora exvasada d'un gran vas amb dues perforacions anteriors a la cocció.

Ceràmica a mà

2 frags. de paret.

Ceràmica a tom de pasta grollera

1 frag. de vora exvasada.

1 frag. de paret.

U.E. 7119***Material de construcció***

7 frags. d'estuc pintats de color gris cendrós.

U.E. 7131***Ceràmica àtica de vernís negre***

1 frag. de paret amb restes de dues palmetes impreses.

Ceràmica de vernís negre de producció indeterminada

1 frag. informe.

Ceràmica púnica ebusitana

1 frag. informe.

Àmfora púnica centre-mediterrània

2 frags. informes.

Ceràmica ibèrica

1 llavi.

34 frags. informes.

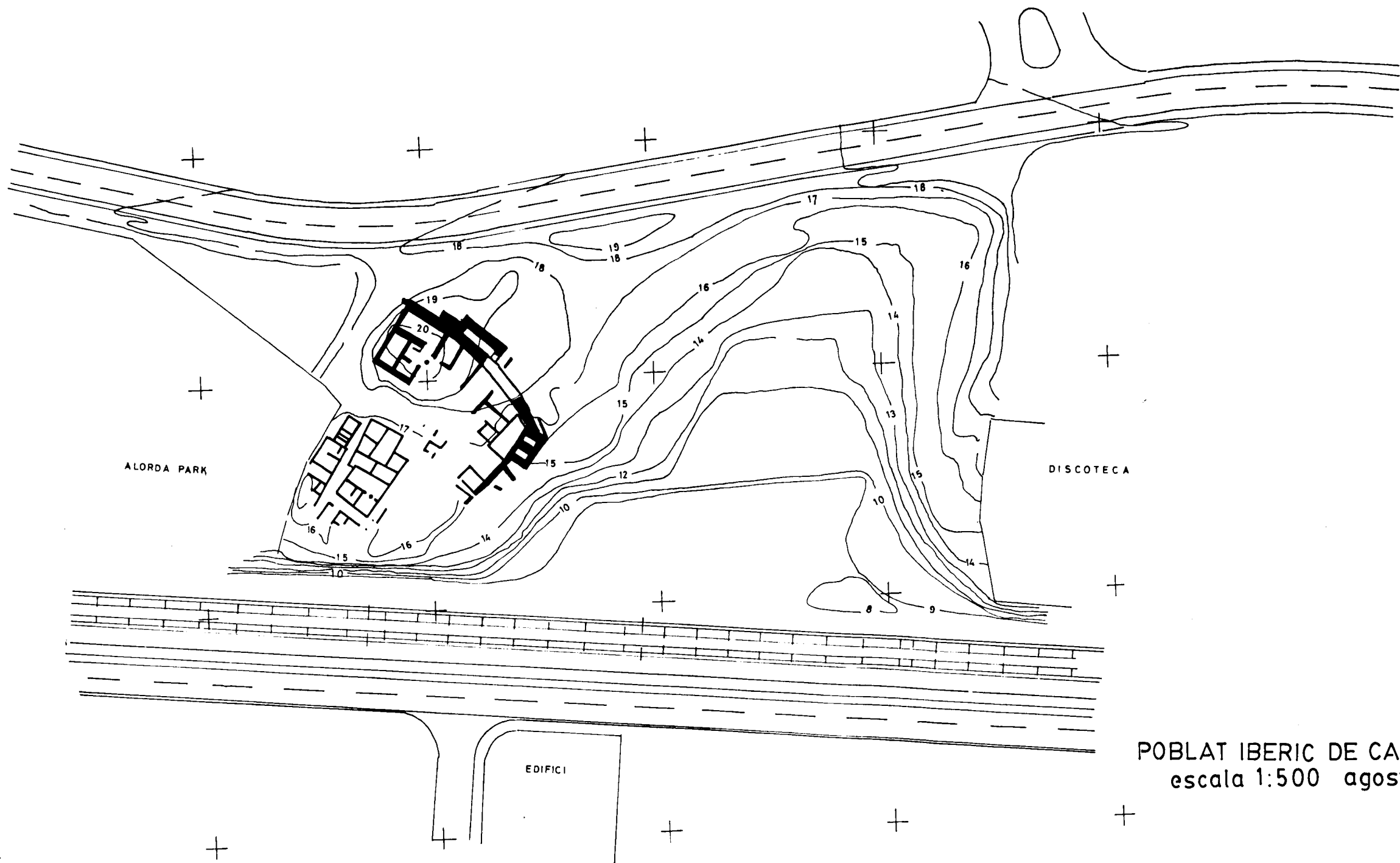
Ceràmica ibèrica pintada

1 frag. de paret.

Ceràmica a mà

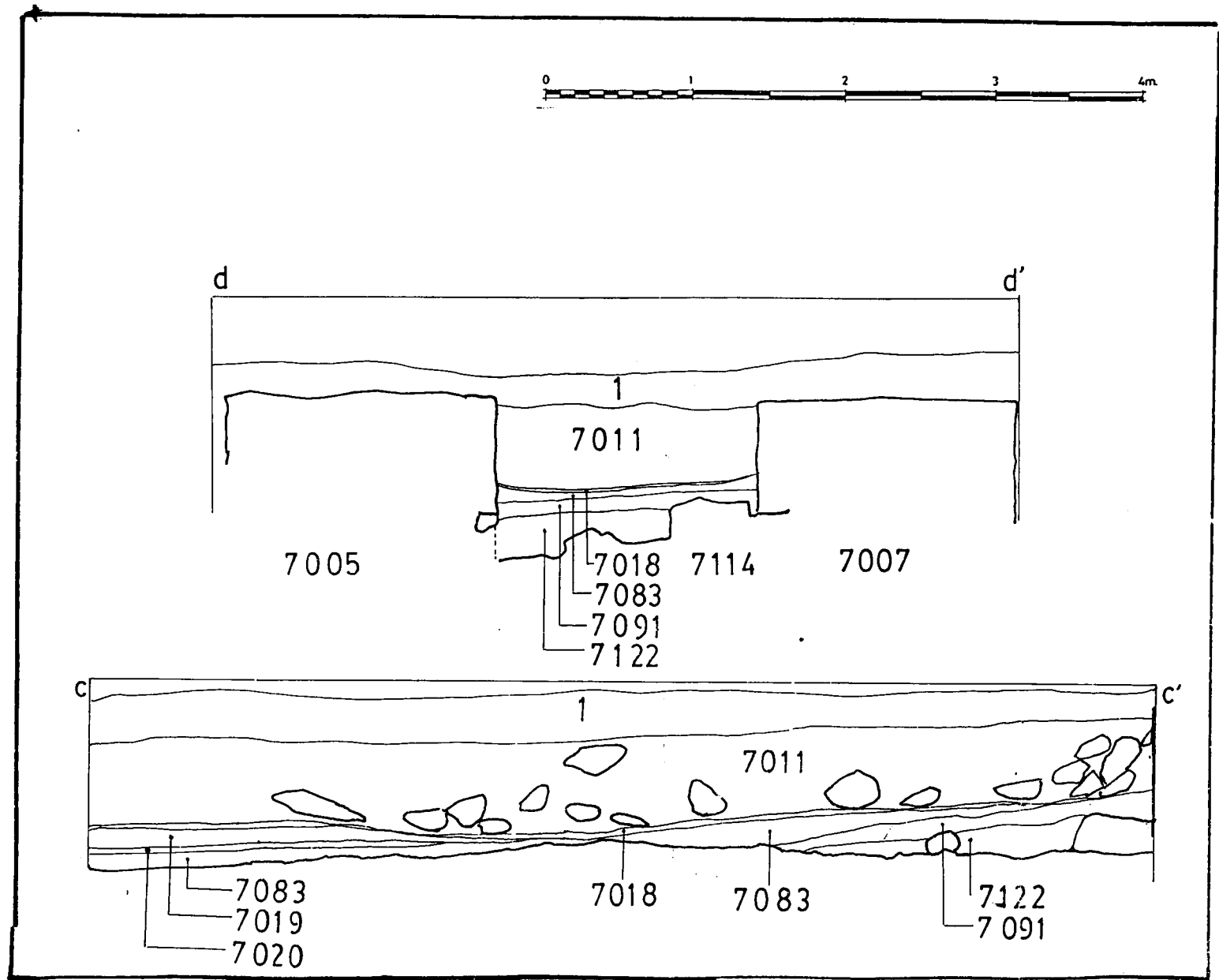
2 frags. de sengles bases planes.

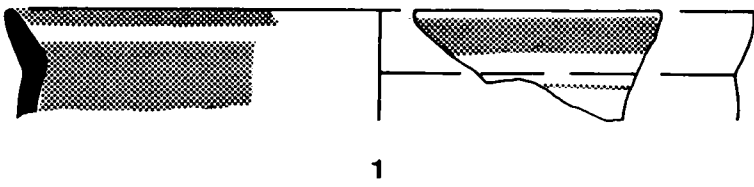
2 frags. informes.

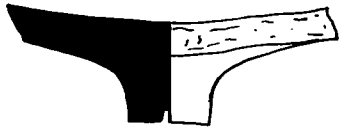
POBLAT IBERIC DE CALAFELL.
escala 1:500 agost 91.

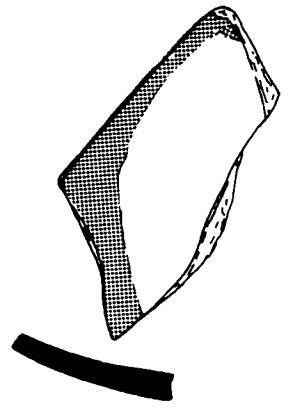

1

2

0 3 cm.

3

4

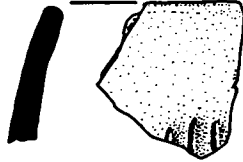
5

6

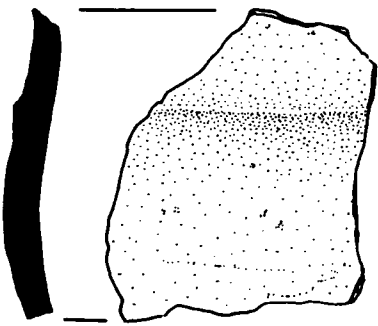
7

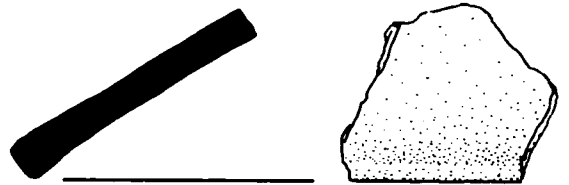
8

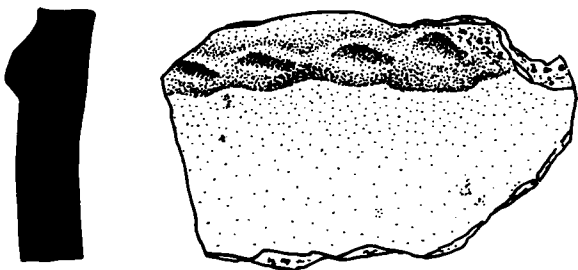
9

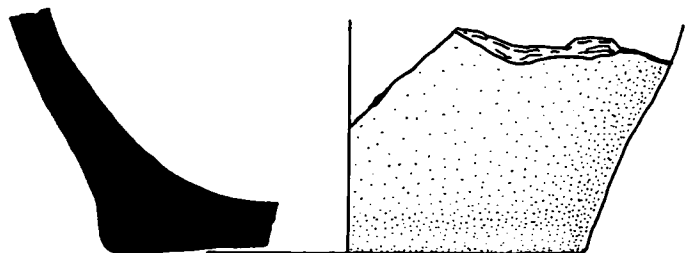
10

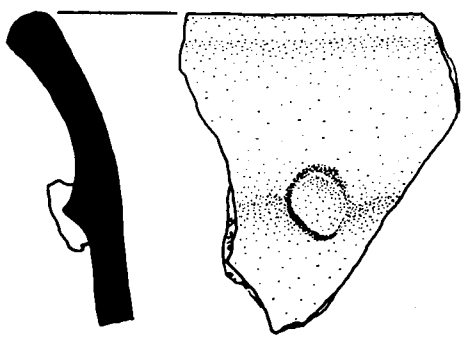
11

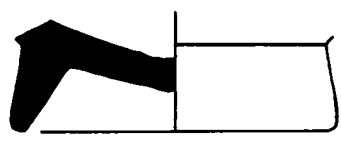
12

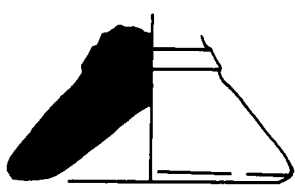
13

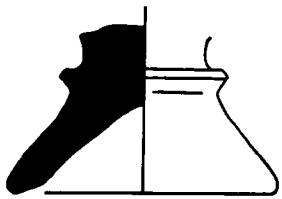
1

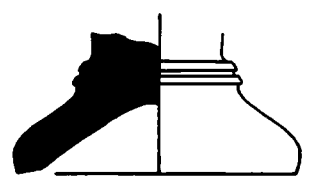
2

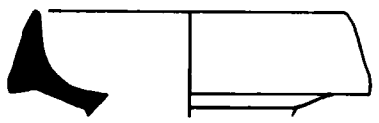
3

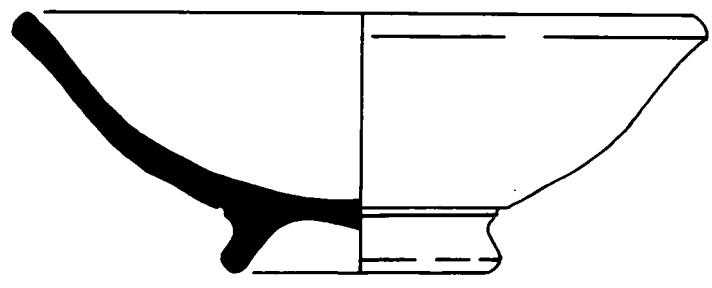
4

5

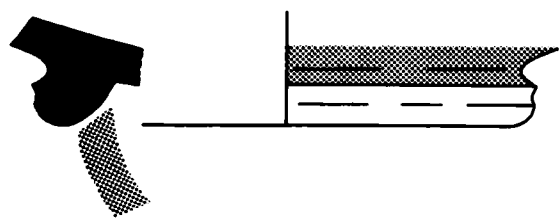
7

6

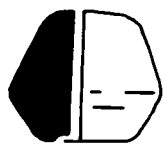
8

9

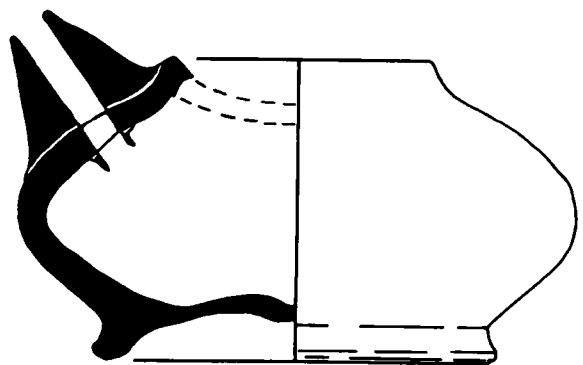
10

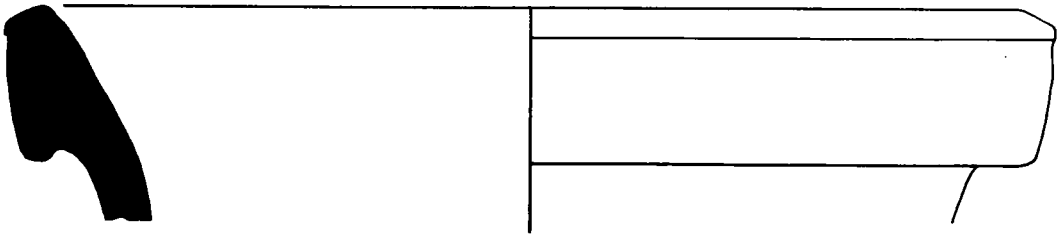
11

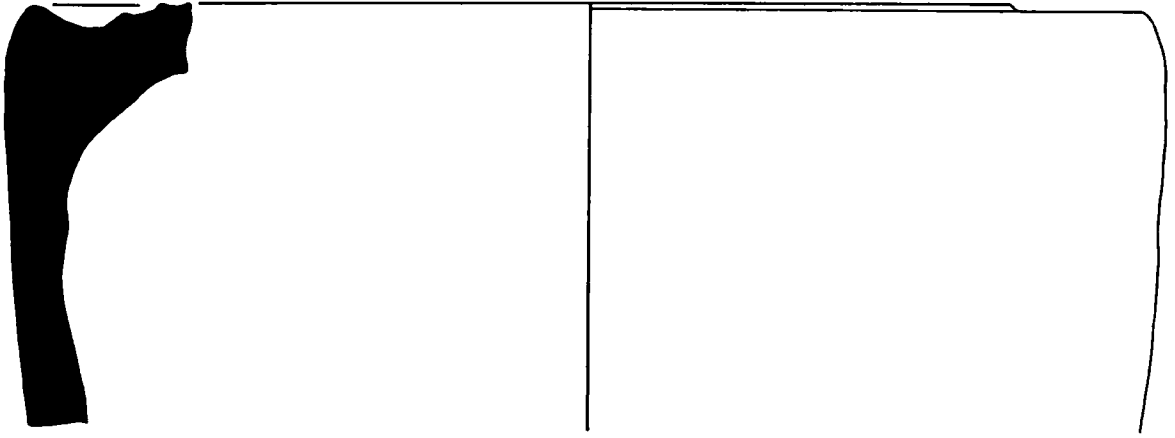
12

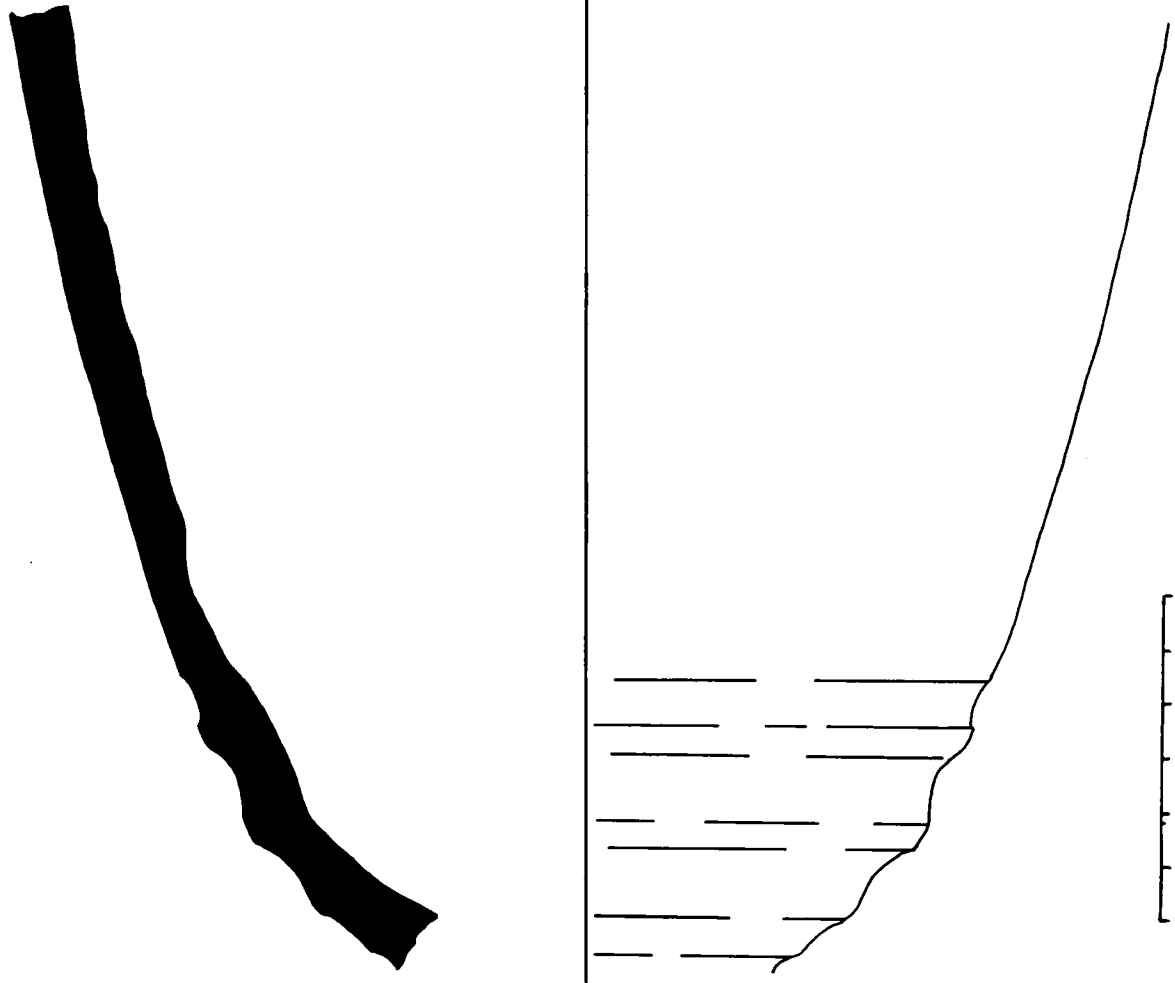
13

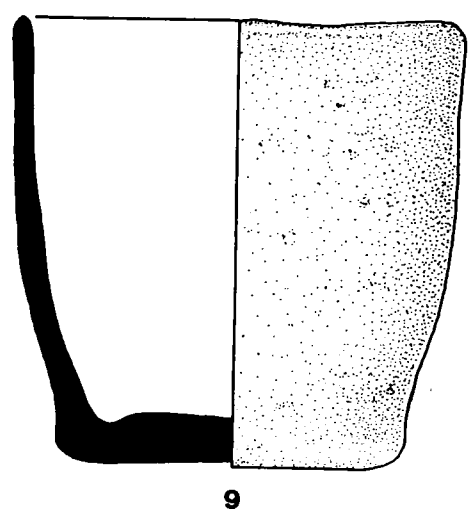
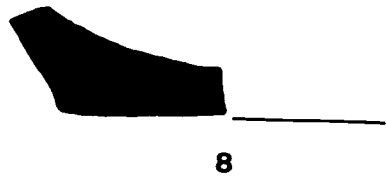
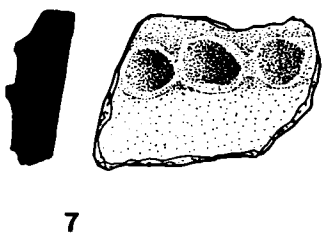
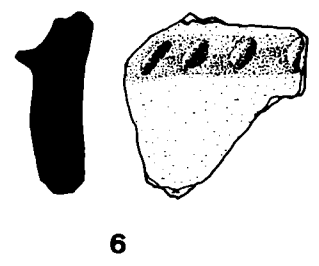
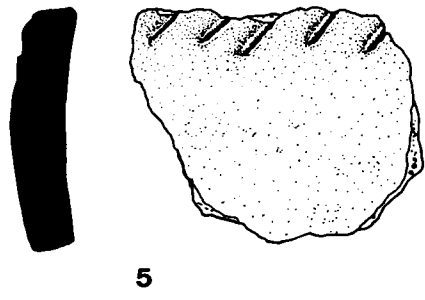
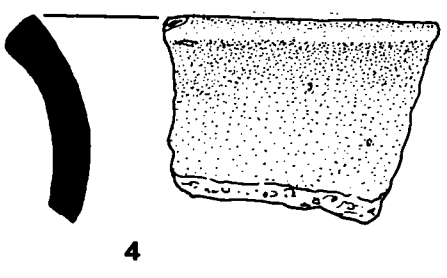
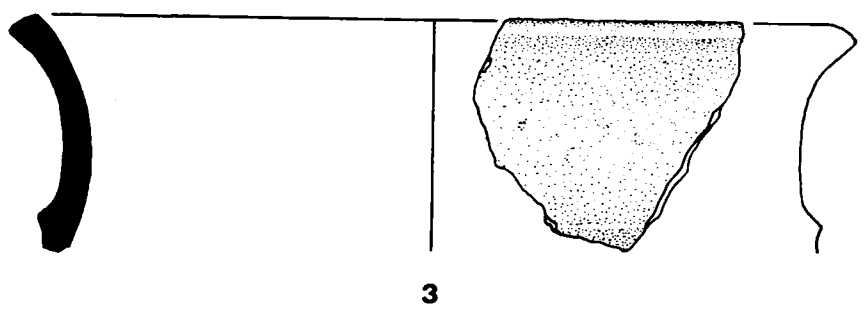
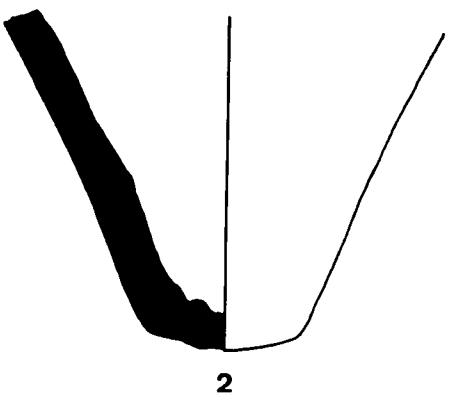
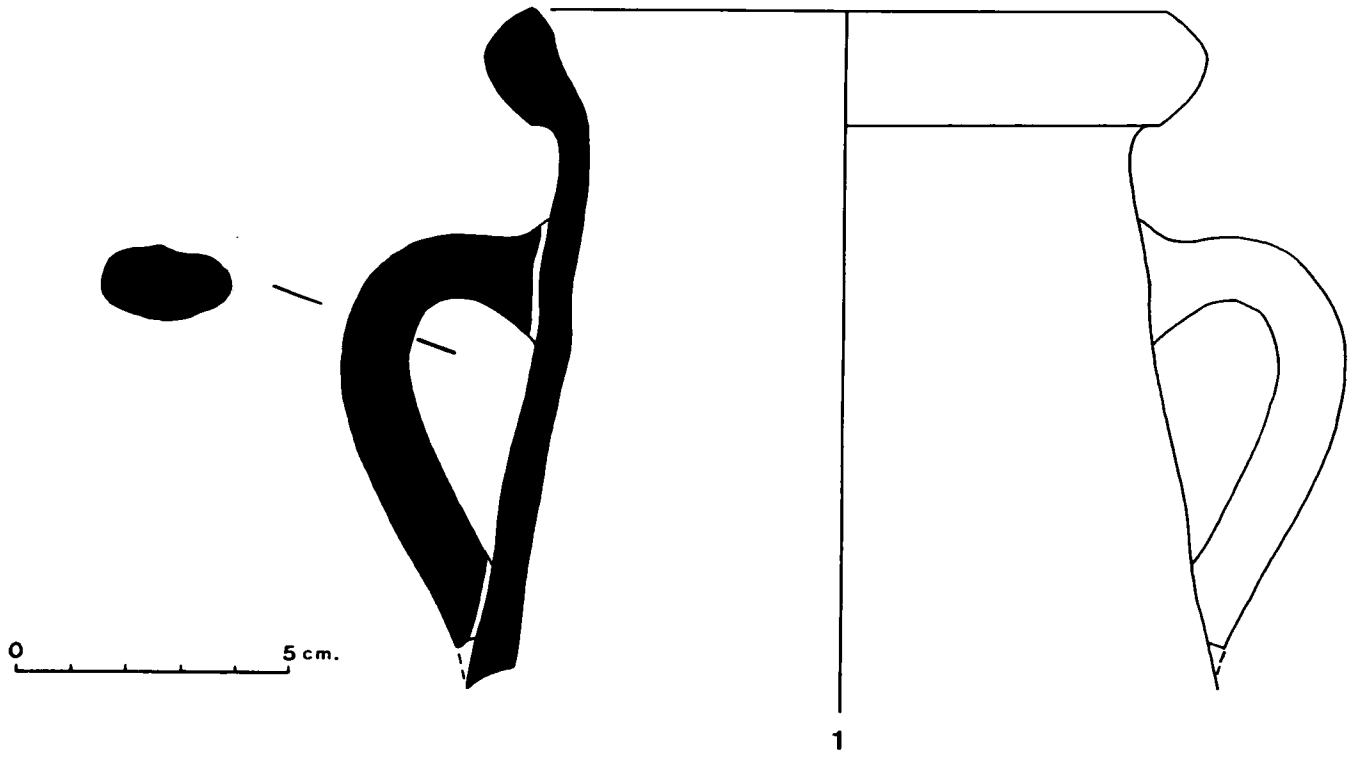
1

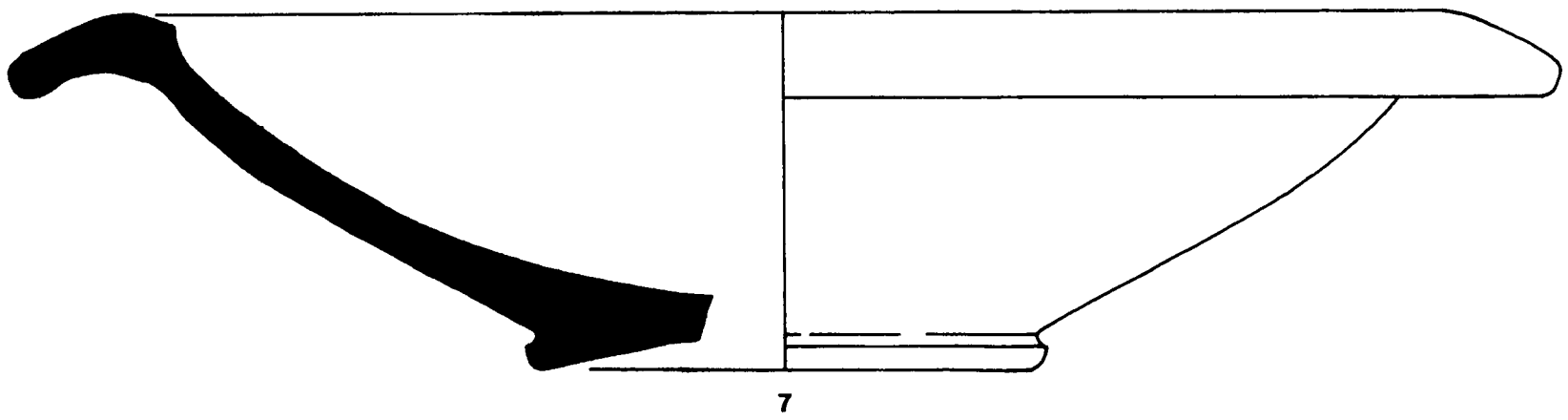
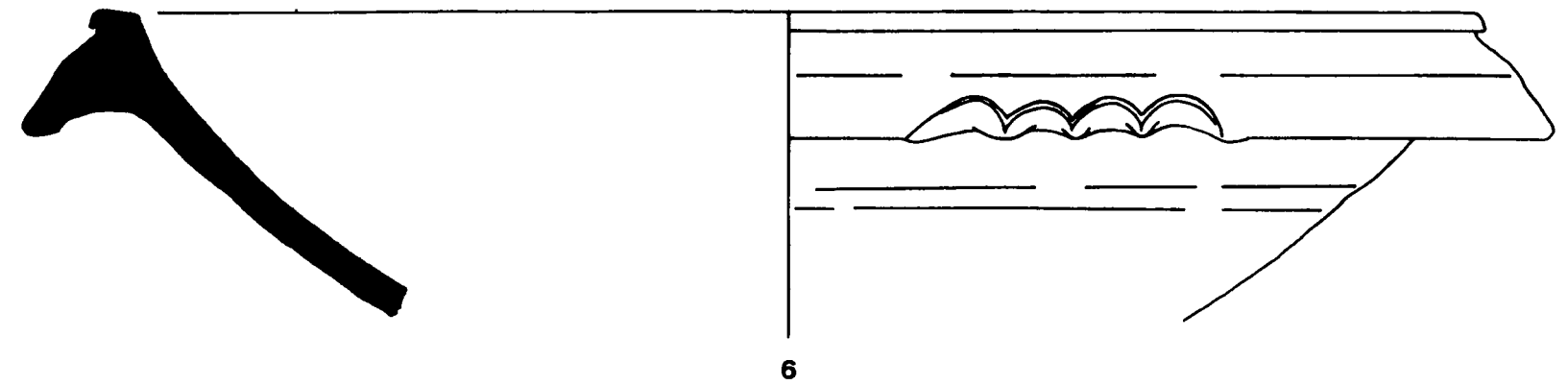
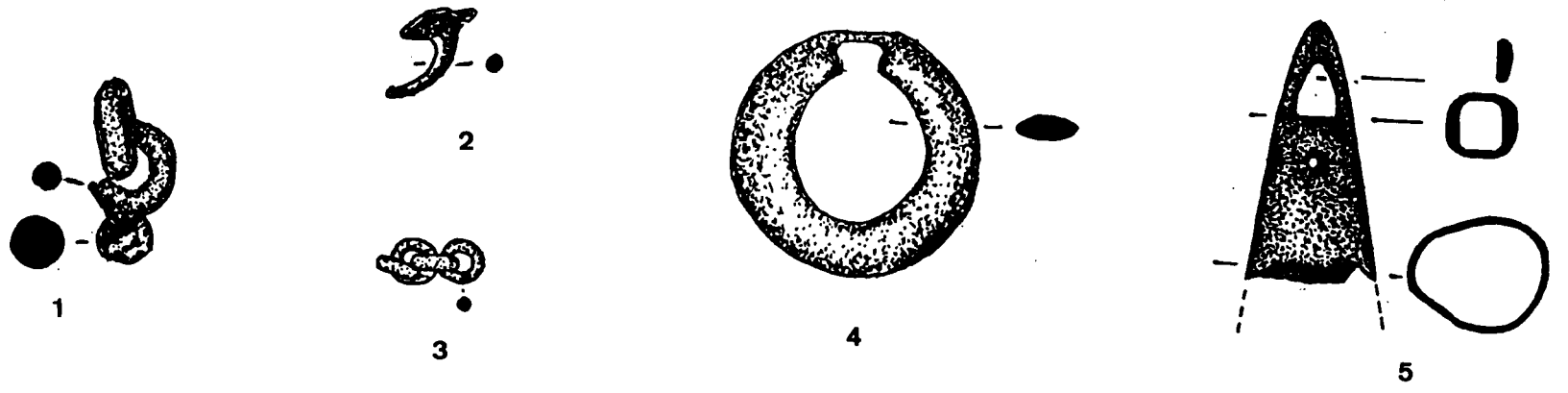

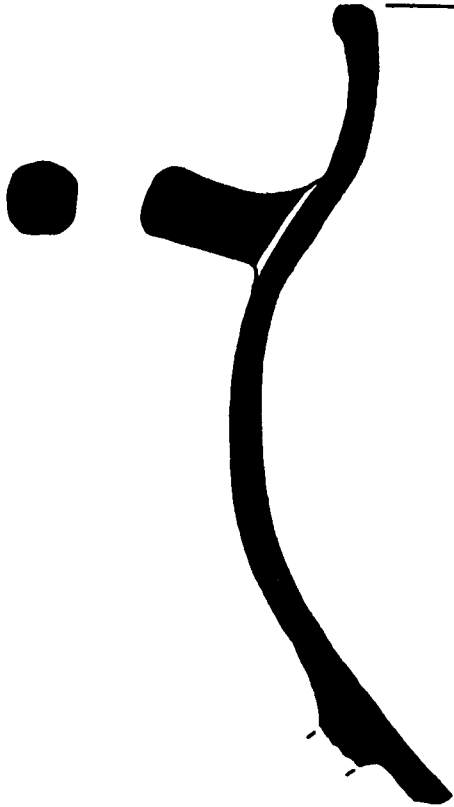
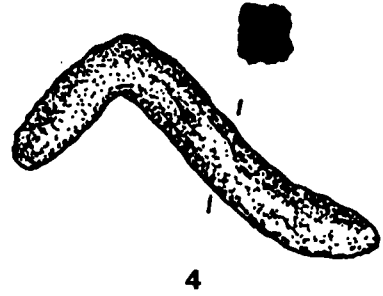
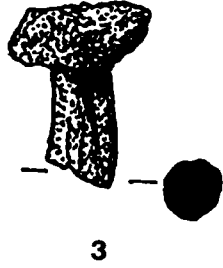
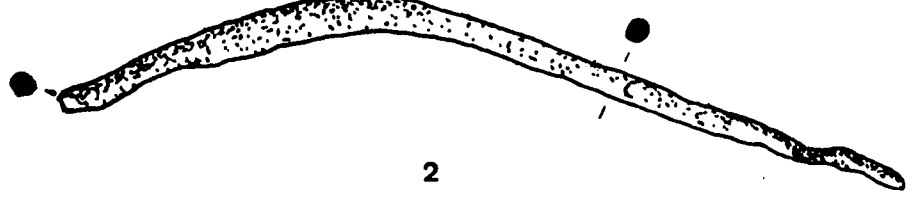
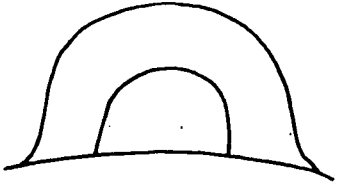
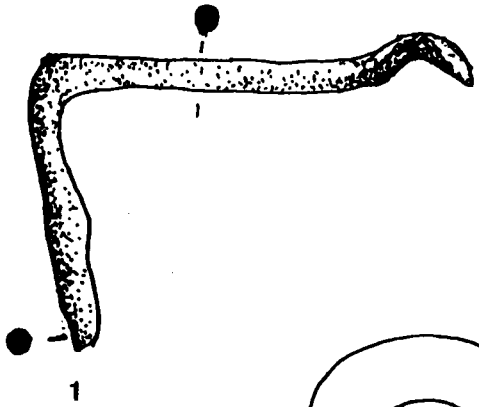
2

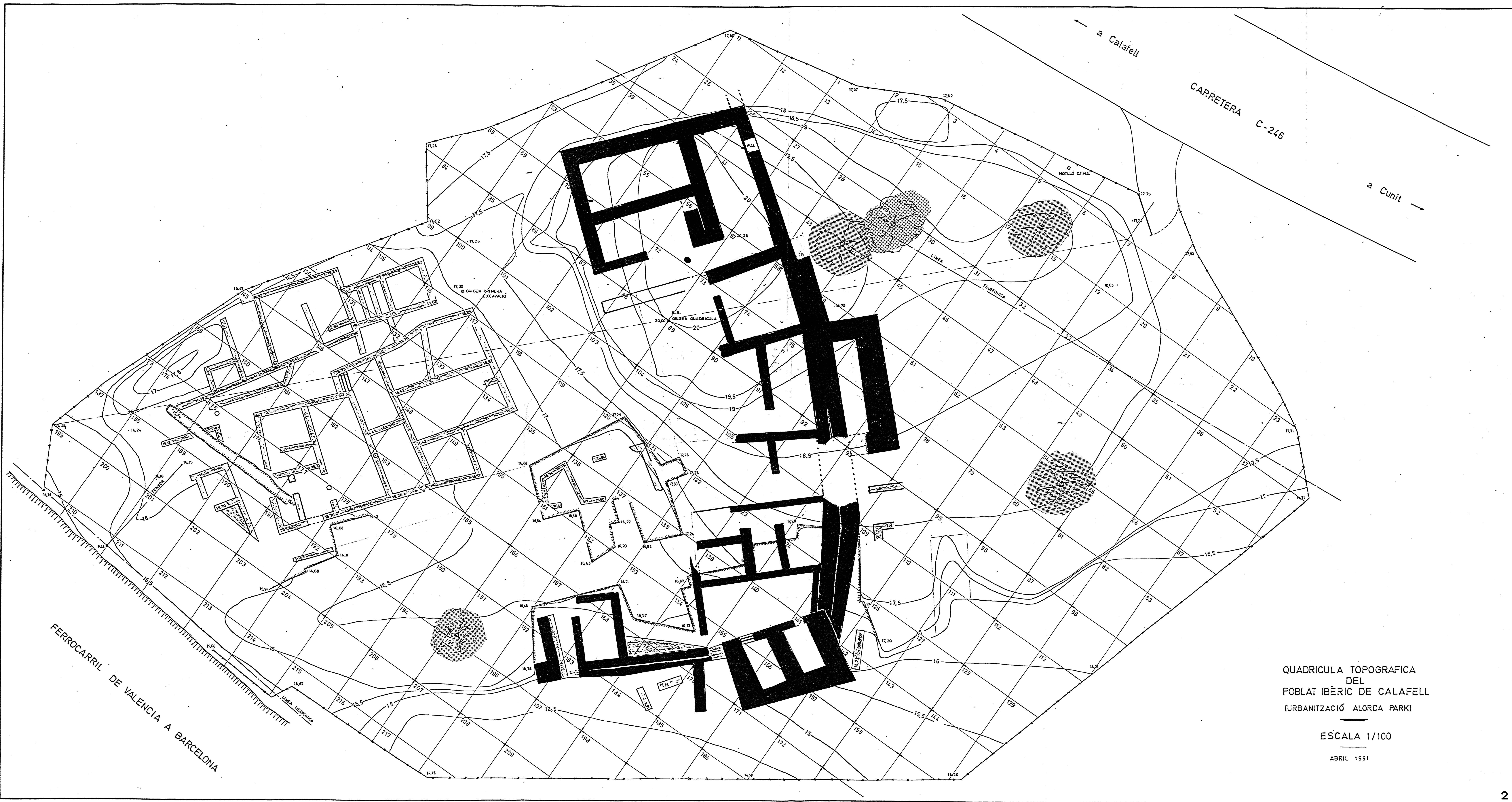

3

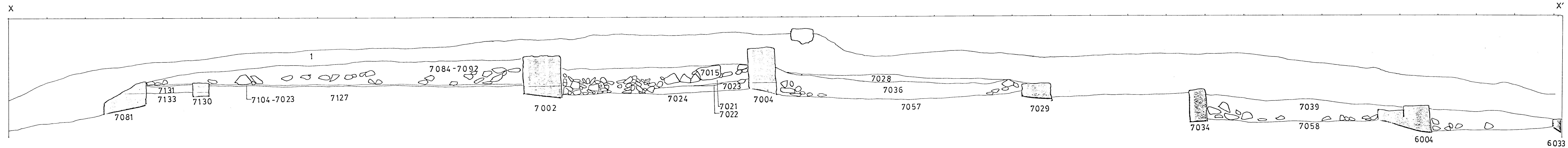
QUADRICULA TOPOGRAFICA
DEL
POBLAT IBÈRIC DE CALAFELL
(URBANITZACIÓ ALORDA PARK)

ESCALA 1/100

ABRIL 1991

POBLAT IBERIC DE CALAFELL
secció general x-x'

esc. 1/40

